

İlk kez haziran mezunu veremedik

- Hocalara göre başarı oranının düşmesine neden "derslere devamsızlık"
- Geçen dönem sonunda 22 öğrencinin okulla ilişkileri kesildi

(Serpil Özekmekçi-BYYO) — Her yıl Haziran ayında ortalama 50 kişi mezun eden BYYO'da, 1980'den beri ilk kez bu Haziran döneminde hiç bir öğrenci mezun olamamıştır. Başarısız bir öğretim dönemi geçiren BYYO'da sınıf geçme oranının % 45 olduğu saptanmıştır.

Toplam öğrenci sayısı 128 olan dördüncü sınıftan 1978-80 dönemi Eylül ayında sadece 49 kişi mezun olabilmıştır. Yapılan araştırmada, son sınıf öğrencilerinin en fazla Haberleşme Hukuku dersinden başarısız olduğu saptanmıştır. Toplam öğrenci sayısının 135 olduğu üçüncü sınıflardan ise, 60 kişi bir üst sınıfa geçmiştir. Bu sınıfta da en fazla kişinin kaldığı dersin Basın Tarihi, Halkla İlişkiler ve Ceza Hukuku olduğu öğrenilmiştir. (Basın Tarihinden 65, Halkla İlişkilerden 38, Ceza Hukukundan 32 kişi kalmıştır).

Bu genel başarısızlığın nedenleri konusunda görüşlerini aldığımız BYYO öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ahmet Danışman, devamsızlık ve sistemli çalışmamanın buna neden olduğunu söylemiştir. 470.000 kişinin girdiği üniversite seçme sınavını kazanan 37.500 öğrencinin belli bir yetenek düzeyindeki öğrenciler olduğuna değinen Ahmet Danışman, "bu öğrenciler bir bakıma elit grubu teşkil etmektedir" demiştir.

Danışman, "bu göz önünde bulundurulunca başarısız olunması için hiçbir neden olmadığını" öne sürerek, "hangi öğretim müessesesi olursa olsun eğitimi belli bir düzeyde tutmak zorundadır, yetersiz yetişen bir kaç kuşak üler" (Devamı 13. Sayfada)

NİTELİKLİ BİR GÖRÜNÜM

İlgiyle karşılandık. İlginin kanıtlarından birisi 850 tane basılan ilk sayının, iki gün içerisinde tükenmesi ve satın alma istemlerinin durmaksızın sürmesiydi. Ürünümüze gösterilen ilginin diğer bir kanıtı da, yönelttilen eleştirilerdi. "Hiç olmazsa eleştirilecek bir ürün yaratık" demiştik. Yoğun eleştirilere hedef olduk, sevindik. Yazılardan, mizanpaja, hatta imzasız yazıların hocalar tarafından yazıldığı sanılarak yönelttilenlere değin, ayrıntılı eleştiriler aldık. Bu göstergelere bakarak, "başardık" diyoruz.

Başardık, ancak başarılarımız ilk aşamada salt bir ürün ortaya koyabilmek oldu. Varılan noktadan ileriye gitmek ise, şimdiki başat sorun. Niteliğinin yükseltilmesinde asıl olanın içeriğin zenginleştirilmesi ve yönelimin saptanması olduğuna inanıyoruz. İnancımız, ikinci sayımızda okul dışına taşarak, basın-yayın alanına ilişkin yazılara daha çok yer vermemiz sonucunu doğurdu. Bu aşamadan sonra, bu alanın tükenmek bilmeden sorunlarına ağırlık vermeye çalışacağız. Ayrıca bu konuda en büyük ayrıcalığımız, tekellere göbek bağımızın olmayışı...

Bağımsız oluşumuz, ba-

(Devamı 13. Sayfada)

Kitap fiyatları yüzde üçyüz arttı

OKUYUCU SAYISINDA ÜÇTE BİR AZALMA OLDU.

(BYYO - Özel) — Son bir yılda kitap fiyatlarına yüzde 300 oranında zam yapılması, satışların üçte bir oranında azalmasına neden olmuş, zam sonucunda sınırlı olan okuyucu sayısının azaldığı ve bazı yayınevlerinin kapanmasına yol açtığı saptanmıştır.

Yapılan incelemelere göre 24 Ocak kararları ve Haziran devalüasyonu ardından yüzde 400 pahalılaştırılan kağıt fiyatları ile petrole yapılan zamların ulaşma yarısından, kitap fiyatlarını "başdöndürücü" biçimde arttırmıştır. 1980 yılı başında 25 TL. etiketini taşıyan bir kitap, yıl sonunda 200 TL.'ye satılmaktadır. Bu artış daha önceki yıllara oranla çok daha fazladır.

Sek'nın kağıt politikası görüşlerine başvurduğumuz kitabevi sahipleri konuya ilişkin (Devamı 13. Sayfada)

AÇIKLAMA

Yarıyıl sınavları nedeniyle "GÖRÜNÜM" Mart ayında çıkmayacaktır. Nisan'da buluşmak üzere arkadaşlarımızla sınavlarda başarılar dileriz.

SBF Yönetim Kurulunca gazetemizin adı değiştirildi

(BYYO - Özel) — SBF Yönetim Kurulu 28 Ocak 1981 tarihli toplantısında "BYYO'dan GÖRÜNÜM" olan gazetemizin adını "AÜ. SBF, BYYO'dan GÖRÜNÜM" olarak değiştirmiştir. Gazetemiz, ikinci sayısından itibaren bu adla yayınlanacaktır.

SBF. Dekanlığının BYYO Müdürü'ne yoladığı 313 sayılı karar aynen şöyledir:

"3.12.1980 gün ve 343/5 sayılı Yönetim Kurulu kararıyla çıkarılmasına karar verilen uygulama gazetesinin adının "AÜ. SBF, BYYO'dan Görünüm" olarak saptanmasına karar verildi."

Geray: Yaptığımız savaşı sonunda güzel bir ürün doğdu

(BYYO - Özel) — İlk sayısını Ocak ayı içerisinde yayınlanan "Görünüm", yayımlandıktan iki gün sonra tükenmiştir. Toplam 850 tane basılan "Görünüm"ün birinci sayısı, okulun ilk gazetesi olması nedeniyle, birçok eleştiri ve övgü almıştır.

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Türkan Akyol, "Görünüm"ü başarılı bulduğunu belirtmiş ve çıkarılmasında emeği geçenleri kutlamıştır. Rektör Akyol, kendisiyle yaptığımız görüşmede, bir gazetenin başarılı olup olmadığını söyleyebilmek için hiç değilse birkaç sayı yayınlanmaması gerektiği görüşünü öne sürerek şunları söylemiştir:

"İlk sayı olarak başarılı. Ancak bir gazetenin gerçekçi, sağlıklı bir değerlendirmesi

■ Görünüm büyük ilgi gördü.

■ Pekçok gazete ve dergi, eleştirilerinde Görünüm'den olumlu bir biçimde sözetti.

■ A.Ü. Rektörü Akyol "İlk sayı başarılı" dedi.

yayın yaşamının ileri aşamalarında yapılabilir. Bu nedenle, geniş bir değerlendirme yapmak için birkaç sayı yayınlanmasını bekliyeceğim."

"Görünüm"ün ilk sayısı için, görüşlerini sorduğumuz SBF. Dekanı Prof. Dr. Cevat Geray, "Öğrencilerimize sorumluluk verdiğimiz zaman bunu en yüksek görev bilinci ile yerine getireceklerine ilişkin inanç ve güvenim, Görünüm'ün ilk sayısını kanıtladı" demiştir. Prof. Geray görüşlerini açıklarken, BYYO öğrencilerinin genel kültür konusunda değişmelerinin yanında, iyi bir meslek adamı olarak da yet-

(Devamı 13. Sayfada)

Taner Timur SBF'den istifa etti

(BYYO - Özel) — "Türk Siyasal Hayatı" Kursüsü Başkanı Prof. Dr. Taner Timur Fakülte öğretim üyeliğinden istifa etmiştir.

Prof. Timur'un istifası 15 Ocak 1981'de Dekan tarafından kabul edilmiş ve Fakülte kuruluna da bilgi verilmiştir. SBF. de Devrim Tarihi Lisansüstü Programında "Osmanlı Toplum Yapısı" BYYO'da da Devrim Tarihi ve Türk Siyasal Hayatı derslerini vermekle görevli olan Prof. Timur'un, bundan sonraki çalışmalarını Fransa'da sürdüreceği öğrenilmiştir.

TAŞLAMA

HAYIRLI OLSUN

Son günlerde gazeteci transferleri ile gazete ve dergilerin satılmaları futbolcu transferlerini de gölgede bırakır hale geldi.

Amma ortadan gözardı edilmemesi gereken bir gerçek var.

Her yıl transfer mevsiminde milyonlarca lira harcanarak futbolcular transfer edilir, takımlar kurulur.

Sonra...

Takım aynı takım, futbolcu aynı futbolcu, futbol aynı futbol.

Bir BYYO Öğrencisinin 4 Yıllık Kitap Harcaması 10.000 TL. —GÖRÜNÜM—

Mehmet SOBACI - Orhan AY

GAZETELER ŞİMDİ DE "EK"LERLE OKUYUCU KAZANMAYA ÇALIŞIYOR

EKLERİN İÇERİĞİ DAHA ÇOK KADIN OKUYUCUYA YÖNELİK

(Şengül Sisloğlu-BYYO) — Ek verdikleri günlerde tiraj sayılarını en az yüzde 20 ile yüzde 30 arasında arttıran büyük gazetelerin, aralarındaki yerlerini koruma ve tirajlarını artırma rekabetini verdikleri eklerle sürdürdükleri saptanmıştır. Gazetelerin yetkililerinden alınan bilgilere göre, kağıt

(Devamı 13. Sayfada)

KİTLE HABERLEŞMESİ

SANAT MI, TİCARET Mİ?

İçden TAŞHAN Faruk BİLDİRİCİ

«Büyük gazetelerin geniş olanaklarla çıkarmaya koyuldukları sanat dergileri magazin havasında ilgi toplarken, öteki sanat dergileri varlıklarını sürdürme çabasında göründüler», diyor yazar İnci Aral.

Aral, 1980 yılı sanat ve edebiyat olaylarını değerlendirirken, büyük gazetelerin «sanat» atçının yanında olmak adına sanat dergileri alanında çarpışmalarını sürdürmelerinden söz etmeden geçemiyor...

Yazın alanında varlıklarını sürdürme ve birşeyler yapma çabasında olan birçok derginin yanısıra, «Milliyet Sanat», «Gösteri» ve «Sanat Olayı» adlı dergilerin magazin havasında «televizyon reklamları, gazete ilanları ile büyük paraların» desteğinde ortaya çıkmaları, «sanat dergileri karmaşasının» ve basındaki «avrupa» değişimin bir sonucudur.

MİLLİYET SANAT

Basınıımızdaki «avrupa» değişimin meyvelerini vermeye başladığı dergilerden birisi Milliyet Sanat Dergisi... Milliyet Sanat, yedi yıla yakın bir süredir çıkmakta. Milliyet gazetesinin çıkarmakta olduğu bu dergi, yazınının Şubat 1980'e kadar olan döneminde haftalık Ekim 1980'e kadar olan döneminde ise aylık olarak yayınlandı. 15 günde bir yayınlanmaya başladığı Ekim 1980 tarihli, bir yerde Milliyet'teki değişimlerin somut görüntüsü oldu. «Kontrolü Koç'un çok yakını bir işadamlarına geçen Milliyet» ve Milliyet Sanat'ın kadrosunda de-

ğişim Sahibi Aydın Doğan yazışmaları müdürü ise Akal Atilla oldu. 15 günde bir yayınlanma olayının perde arkasında bu satış olayı vardı.

Milliyet satın alınırken yapılan anlaşma dergileri kapsamıyordu. Ancak «satın alanların» «Milliyet» adını biz kullanırız diyerek, eski ekibin «Milliyet Sanat»ı çıkarmalarını engellemeleri, «Sanat Olayı» dergisinin ortaya çıkmasına neden oldu.

SANAT OLAYI

Sanat Olayı Ocak 1981'de yayın yaşamına atıldı. Milliyet Sanat'ın aylık olarak yayınlandığı dönemdeki sahibi ile yazışmaları ekibini Sanat Olayı'nda görmeye başladık. Yazışmalarından Ulku Tamer, Alpay Kabacalı ve Edip Alşar ile Orhan Barlas gibi yazarlar da bu dergide çalışmaya başladılar. En önemli değişiklik, daha önce Milliyet adına Milliyet Sanat'ın sahibi olan Ercüment Karacan'ın, bu kez Karacan yayıncılığı adına Sanat Olayı'nın sahibi olarak sahneye çıkması oldu. Kısacası, Milliyet Sanat Ekibi Sanat Olayı'nı çıkarmaya başladı ve Karacan'lar Milliyet ve Hürriyet ile rekabete atıldılar...

GÖSTERİ

Gösteri, baskı ve dağıtımını Hürriyet'in üstlenmesiyle 1. ralık 1980'de aylık olarak yayın yaşamına girdi. Derginin sahibi Egemen Bostancı, genel yayın danışmanı da Doğan Hızlan. Hızlan aynı zamanda Cumhuriyet gazetesinin sanat sayfası yönetmeni. Hürriyet'in magazin havahı sanat dergileri alanına girişi,

Gösteri'de yayınlanan bu ilan da «Hürriyet-San'atın ve San'atçının yanında» sözleriyle dolaylı olarak açıklandı. Ancak «san'atın yanında olmak» paranın yanında olmamak anlamına gelmiyordu.

İLAN GELİRLERİ

Bu dergilerin Ocak sayılarında yer alan ilanların hesaplanmasından çıkan sonuçlar bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Milliyet Sanat (15 günlük - 10 bin liralık Milliyet ilanı dışında) 75 bin lira. Gösteri (Aylık - 40 bin liralık Hürriyet ilanı dışında) 150 bin lira. Sanat Olayı (Aylık - 30 bin liralık Karacan yayınları ilanı dışında) 80 bin lira.

Her üç derginin de ilan gelirleri sanatın mı, paranın mı yanında oldukları sorusunu açıkça yanıtıyor...

YAZARLARIN ÇIKMAZI

Sanat alanında ünlü birçok yazarın söz konusu sanat dergilerinin bir kaçına birden yazdıklarını çok sık görmekteyiz. Milliyet Sanat, Gösteri ve Sanat Olayı'nın salt Ocak sayılarının incelenmesinden çıkan sonuçlar ile bu olayı somutlayalım.

Murat Belge her üç dergide birden yazıyor. Vedat Günyol, Atilla Dorsay ise Gösteri ve Milliyet Sanat'ta yazıyorlar. Salâh Bırsel, Sanat Olayı ve Milliyet Sanat'ta. Sanat Olayı ve Gösteri'de aynı anda yazanlar da Özdemir Nutku, Melih Cevdet Anday, Zeki Çakaloğlu, Edip Cansever, Oktay Akbal.

Ulusal Kurtuluş Savaşı döneminde haberleşme - II

ZEYNEP TINAZ

21 Ocak 1920 tarihinde İngilizlerin verdikleri bir nota üzerine Harbiye Nazırı Cemal Paşa işten uzaklaştırılır. Bunun üzerine Mustafa Kemal, Sadrazama çektiği telgrafa, olayı siyasal bağımsızlığımıza açıkça bir saldırı olarak nitelendirip Harbiye Nazırının yerinde kalmasını ister. Aynı telgrafta İstanbul ile haberleşmeyi İngilizler yasak ederlerse, bağımsızlığımız uğruna ulusal ve dinsel savaş ilân etme yolunda ilerleneceğini de belirtir. Ayrıca İstanbul'daki telgraf haberleşmelerinin güven altına alınması için oradaki Onuncu Kafkas Tümeni Komutanı Kemalettin Sami Bey'e buyruk verir.

Ulusal kuvvetlerinin İstanbul'a el koyması sırasında, İstanbul Telgraf Merkezine girilene dek Hamdi Efendi olayları telgraf başında anın-

da Mustafa Kemal'e iletmiştir. Mustafa Kemal, Söylev'de Hamdi Efendi'den övgüyle bahsederek «Kendisine borçlu olduğum teşekküru burada açıkça söylemeyi ulus ve yurt ödevlerimden sayarım» diyor. İlgali kuvvetleri de İstanbul telgraf merkezlerini ele geçirdikten hemen sonra yurda tele resmi bildirim yaparlar.

Ulusal mücadeleye karşı yapılan ayaklanmalarda ise özellikle haberleşmeyi engellemek için telgraf telleri kesilmekteydi.

Kısa bazı örneklerle açıklamaya çalıştığımız gibi Ulusal Mücadeleciler de, karşı-cıllar da telgrafhaneleri kendi kontrolleri altında tutmak için çaba gösteriyorlardı. Bunda başarılı olamazlarsa karşı tarafın haberleşme olanaklarını yok etmek için bu haberleşme yollarını kesiyorlardı.

İşte Ulusal Mücadele boyunca telgrafhanelerin çoğunluğunun kontrolümüz altında olması ve telgrafçılarımızın görev bilinci bu haberleşme aracından gereğince yararlanmamızı sağladı. Mustafa Kemal de Söylev'de bu gerçeği dile getirirken «...bütün telgrafçılarımızın, ulusal girişim ve yürütümlerimize yaptıkları özverili hizmetlerin ulusal tarihimizde önemli yeri vardır. Kendilerine bugün açıkça teşekkür etmeyi bir ödev sayarım» diyor.

Mektupla Haberleşme Çok Zordu

Mektupla haberleşmeden yeterince yararlanamamanın en önemli nedeninin ulaşım zorlukları olduğunu anlıyoruz. Gerçekten de Mustafa Kemal Söylev'de ulaşım güçlüğüleri üzerinde sık sık duruyor. Bu yüzden karşılaştıkları zorluklarla ilgili pek çok örneğe de yer veriyor.

Mustafa Kemal, Tokat ile Sivas arasındaki yolun araba ile altı saat olduğunu belirtiyor. Erzurum Kongresinin hazırlıkları için Sivas'tan Erzurum'a giden Mustafa Kemal'in otomobil ile yaptığı bu yolculuğu bir hafta sürmüştür.

Bir Dağıtım Tekeli GAMEDA

Yazılı basın için en büyük sorun okuyucuya ulaşmaktır. Bir gazete aynı gün içinde okuyucusuna ulaşmazsa değerini kaybeder. Türkiye çapında bir dağıtım şirketi kurmanın çok pahalı ve çok güç olması dağıtım alanındaki tekelleşme olgusunu doğurmuştur. Ülkemizde gazeteleri okuyucuya ulaştıran iki dağıtım şirketi vardır: Hürriyet Anonim Şirketine ait Hür-Dağıtım ve Gameda.

Gameda'nın kuruluşunu ve örgütlenmesini Gameda Ankara Bürosu Müdür Muavini Mehmet Gönül şöyle anlatıyor:

«Gameda, Gazete Mecmua Dağıtım Limitet Şirketi anlamına gelir. 1953 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Kurucu ortakları Tercüman, Cumhuriyet, Milliyet, Günaydın gazeteleri ile Ses, Hayat, Resimli Roman, Doğan Kardeş, Hayat Spor ve Tarih dergilerini çıkaran Neşriyat AŞ'dir. 1963 yılına kadar yalnızca İstanbul'da çalışmalarını sürdüren Gameda'nın şimdi İstanbul'da 3 olmak üzere Ankara, İzmir, Adana ve Bursa'da toplam 7 bürosu var. Bursa dışında bürosu olan illerde Gameda kurucularının basimevleri vardır»

DAĞITIM ŞEBEKESİ

Kurucuların basimevleri bulunan İstanbul, İzmir, Adana ve Ankara aynı zamanda dağıtım merkezleri oluyor. İstanbul, Marmara'ya; İzmir Ege'ye; Adana, Güney Anadolu'ya; Ankara ise İç Anadolu, Doğu Anadolu, Karadeniz'in tamamı ve Akdeniz'in bir kısmına dağıtım yapıyor. Dağıtımın nasıl yapıldığını ayrıntılarıyla anlatabilmek için Ankara'yı örnek olarak anlatıp diğerlerinin de aynı işlemleri yaptığını söylüyor. Gameda Ankara Müfettişi Şükrü Gürses

«İstanbul'da hazırlanan matrisler (kalıpları) uçakla saat 17.00'de Esenboğa'ya gelir. Burada hazır bekleyen Gameda arabası matrisleri alarak gazetelere dağıtır. Her gazete iki saat içinde gazeteleri basıp Gameda'ya teslim etmek zorundadır». Hemen soruyorum, ya uçak 17.00'de havaalanına inmez ya da basimevinde bir arıza olur, gazete basılamazsa diye: «Uçaklar inmez de matrisler geç kalırsa Ankara'ya en uzak okuyucu gazeteyi bir gün sonra okur» diyor. «Herhangi bir nedenle basılamayan gazete için dağıtım arabaları ancak yarım saat bekler. O gazete ya ayrı bir araba tutar ya da okuyucuya ulaşamaz».

Gazetelerin Ankara bölgesine dağıtım 12 hat üzerinden yapılır. Bu ana hatlar üzerinde 287 başbayılık var. Başbayılara gelen gazeteler yerel olanaklarla o yöredeki diğer bayilere dağıtılıyor. Tali bayilerin dağıtımını Gameda doğrudan yapmıyor. Dağıtım kamyonları Ankara'dan yarımşar saat ara ile kalkıyorlar. Bu arabalar varacağı yere önceden saptanan zaman içinde ulaşmak zorundalar. Ankara bölgesi dağıtım için 12 kamyon kullanılıyor. Bunlar; Samsun I Samsun'dan sonra Artvin'e kadar, Samsun II, Samsun'a kadar, Sivas I Erzurum ve sonrası için, Sivas II, Sivas'a kadar ve Antalya, Afyon, Tokat, Bolu, Kayseri, Pozantı, Konya ve Çankırı'ya giden arabalardır. Her araba gittiği bölgedeki ana bayilere dağıtım yapar. Bu arabalar 21.00-21.30 arasında hareket eder. Bölge dağıtım en geç 24.00 ile 02.00 arasında sona erer.

— Gameda'ya ortak olmayan çeşitli gazete ve dergiler var. Bunların da dağıtımını yapıyor musunuz?

— Biz bu tür gazete ve dergilere müşteri neşriyatı deriz. Bunlar Gameda ile anlaşılıyor. Gameda'nın biraz önce açıkladığım çalışma zamanına uygun olarak, gazete ve dergilerinin zamanında bize ulaştırırsa dağıtımını yaparız. Yoksa okuyucuya bir gün sonra ulaştırılır.

Küçük gazeteler için yayını sürdürmenin ne kadar güç olduğunu düşünüyorum. Tiraajları az olan bu tür gazeteler ekonomik nedenlerden dolayı yalnızca İstanbul ve Ankara'da basılırlar. Ankara'da 21.00'de yola çıkan ilk arabaya yetişmek zorundadırlar. Eğer uçağı kaçırlırlar ya da uçak zamanında inmezse yay hallerine. Kış günlerinde genellikle okuyucuya bir gün sonra ulaşır bu gazeteler. Bölgesel gazeteler ise ancak çıktıkları bölgede kendi olanaklarıyla dağıtım yapabilirler. Bu koşullarda onların Türkiye'de seslerini duyurmaları, dağıtımlarını yapmaları hayalden başka birşey değildir.

Her gazete ya da derginin dağıtımını yapmak zorunda olmayan dağıtım şirketleri istemedikleri gazete ve dergileri dağıtmayabilirler. Zaten zorluklarla çıkan, okuyucuya birşeyler vermeyi amaçlayan fikir gazeteleri bu durumda yayınlarını sürdüremezler. Böylece isteyen herkesin gazete çıkarma özgürlüğü kağıt üzerinde kalmaktadır. Gazete dağıtımını özel tekelilerin elinden kurtarılmaz mı? Devlet, bu alana müdahale edemez mi?

— Bir tek gazetenin dağıtım ücretinin ne kadar olduğunu söyleyebilir misiniz?

— Tıra bayilerine bir gazete 650 kuruştan Ankara bayilerine ise 820 kuruştan fatura edilmektedir. Dergiler ise Ankara içine ve taşraya fiyatının yüzde 20'si üzerinden taşınır.

— Müşteri neşriyatı da aynı ücretle mi taşınıyor?

— Hayır, onların taşınması özel anlaşmaya bağlıdır. Dergiler için ortalama yüzde 40 diyebiliriz. Yüzde 40'ın yüzde 20'si bayi kârıdır. Ankara bürosu 7 gazete, 36 dergi dağıtır, gazetelerin üçü, dergilerin 21'i müşteri neşriyatıdır.

CELAL KAZDAĞLI

göRÜNÜM

DANIŞMANLAR : GAZETECİLİK ve HALKLA İLİŞKİLER ÖĞRENCİLERİ
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : Doç. Dr. OYA TOKGÖZ - NEVZAT DAĞLI
GAZETE DOZENLEMESİ : Dr. YAZGÜLÜ ALDOĞAN
DİZGİ ve BASKI : S.B.F. BASIN ve YAYIN YÖKSEK OKULU BASIMEVİ / ANKARA

(devamı gelecek sayı)

KİTLE HABERLEŞMESİ

OKULUMUZUN TARİHÇESİ

Basimevi

Oğretime 1965 Kasım'ında başlayan BYYO'da, uygulamalı çalışmalara geçme hazırlıkları, 1973 yılında başlatıldı. 1974 yılı bütçesine ayrılan fon ile basimevine 1975 yılının Ocak ayında bir dizgi makinası, bir Miller marka baskı makinası, hurufat kasaları alındı. Ancak alınan bu makineler hiç kullanılmadan okulun alt katına yerleştirildi. Basimevinin çalışmaya başlaması ise geçen yıl yitirdiğimiz Prof. Dr. Yılmaz Günel'in çabalarıyla 1978 yılında gerçekleşmiştir.

DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

Maliye Bakanlığı'ndan ayrılan ödenek ile yalnızca eğitim amacı düşünülerek alınan makineler, ödenğin keşilmesi sonucunda çalışır duruma getirilemedi. Bunun üzerine üretim yapabilecek tüm ünitelerin değerlendirilmesi amacıyla, döner sermaye kuruldu. Ankara Üniversitesi Döner Sermaye Tüzüğü'nün ilgili maddesi uyarınca, SBF-BYYO Döner Sermaye İşletmesi 1978 sonlarında kuruldu. Gerekli kurullar ve Maliye Bakanlığı'na onaylanarak bir sayman atandı. Ödenek ayrılarak bütçesi yapıldı. 1977'de çalışmaya başlayan Döner Sermaye İşletmesi, fotoğrafçılık, seslendirme, Radyo-TV stüdyoları ile sinema ve basimevi birimlerini kapsamaktadır.

BASIMEVİNİN ÜRETİME BAŞLAMASI

Basimevi 1978 yılında, alınan ilk işçilerle, bakımsızlıktan kullanılamaz durumda olan dizgi ve baskı makineleri gözden geçirilerek yeniden düzenlendi. Ancak iki yüzbin TL harcanarak, kullanılır duruma getirilen makineler ile sağlıklı bir çalışma yapılamadı. Maliye Bakanlığı'ndan ek ödenekle aktarılan 500 bin TL ile bir kırum, bir iplik-dikiş makinası alınarak, cilt işleri yapılmaya başlandı. Basimevinin yaptığı ilk iş, SBF ve BYYO kitaplığındaki kitapların ciltlenmesi oldu.

Dizgi Bölümünden Bir Görünüş

Baskı yapabilmek için dizgi makinasının eksik olan matrisleri ve kurşun iğneler satın alınarak ilk deneme baskı gerçekleştirildi.

Basimevi 1979 yılının başında Prof. Dr. Özer Ozan-kaya'nın "Toplumbilimine Giriş" adlı ders kitabını basarak düzenli bir biçimde çalışmalarına başladı.

İşlerin yoğunlaşmasıyla 1979 yılı başında, basimevi biraz daha geliştirildi. Aynı yıl 2 milyon TL tutan bir dizgi, bir Hayderberg baskı makinası, bir bıçak ile metal ve hurufatların ücreti, ileriki tarihlerde ödenmek üzere alındı. Basimevi, kendi çalışmasıyla borcunu ödedi.

Bugün Basimevi'nde 22 işçi çalışmaktadır. Sendikalaşan işçiler, ilk toplu sözleşmelerini 1979 yılında yaptılar.

Çalışma Bakanlığı Müfettişlerince, 1980 yılının başında incelenen Basimevimiz, çalışma koşulları bakımından olumsuz rapor aldı. Yapılan sağlık denetimi sonucu, işçilerin bazılarında tehlike sınırına yakın, kurşun zehirlenmesi olduğu da saptandı. Bu denetimlerden sonra bir basimevi için gerekli çalışma koşullarının tümü sağlanamadı.

İki yılda 25'in üzerinde kitap ve biri geçen yıl olmak üzere, deneme gazetelerini basan Basimevimize 1982 yılında üçüncü dizgi makinasının alınmasının planlandığı öğrenildi. Mürettephane ile baskı yerlerinin ayrılması da önerilmektedir.

Gelecek Sayı: Radyo ve Film Stüdyosu.

Alanımızdaki diğer okulları tanıtıyoruz

İ. Ü. İKTİSAT FAKÜLTESİ GAZETECİLİK VE HALKLA İLİŞKİLER YÜKSEK OKULU

Taner DİLEKLEN

Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu, 1950 yılında İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nin İstanbul Üniversite'sine yaptığı başvuru sonrasında enstitü olarak kuruldu. İktisat Fakültesine bağlı olarak kurulan "Gazetecilik Enstitüsü", ilk yıllarda iki yıllık bir eğitim sonucunda mezunlaştı. Enstitü, salt lise mezunlarını değil belirli bir süre gazetecilik deneyimi olanları da öğrenci olarak kabul etti. Bu dönemde okulu bitirenler arasında Tunç Huş, Doğan Heper, Oktay Kurtböke, Vasfiye Özkoçak ve Şükran Ketenci gibi ünlü isimler var.

1985'ten sonra okulda öğrenim süresi üç yıla çıkarıldı. Ancak 1977 yılında yeniden yapılan bir yönetmelik değişikliğiyle öğrenim süresi dört yıla yükseltildi. Bu dönemde ayrıca yüksek lisans eğitimi de kondu. Adı 1979-1980 eğitim döneminde, Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Y. Okulu olarak değiştirilen okul, günümüzde bu ad ve yönetmeliklerle çalışmasını sürdürmektedir.

OKULDA

Okulda derse giriş zindan önce gelerek "Görünüm"ün temsilcisi Necdet Doğan'la do-laşmaya başladık. İlk görüşme çarpan "Görünüm çıkıyor" afişi oldu. "Temsilcimiz" Necdet, bir yandan gazete çalışmalarının nasıl gittiğini sorarken diğer yandan okul hakkında bilgi veriyordu. "Burası Müdürün odası, bunlar sınıflar, laboratuvar" koridorun sonuna geldikçe Okulun

tek koridordan oluştuğunu görmem beni bir hayli şaşırttı. Necdet'ten bir gazete çıkartma çalışmaları olduğunu öğrenmem bile bu şaşkınlığı sevince dönüştürmedi.

OKULUN ÖZEL BİNASI YOK

Okul Müdürü Prof. Dr. Metin Kudat okulun işletme fakültesiyle aynı binayı kullandığını, bu nedenle tek kat üzerinde eğitim gördüklerini belirtti. Ancak bu sorunu en kısa sürede çözümlemeyi amaçladıklarını söyleyerek diğer sorunları şöyle dile getirdi.

— Çok eski bir okul olmamıza karşın teknik olanaklarımız son derece sınırlıdır. Bunun da nedeni yakın zamana dek enstitü statüsünde bulunmamızdır. Bundan dolayı bütçeden yeterince ödenek alamıyorduk. Maddi sorunlar nedeniyle okulumuzda mesleki çalışmanın yapıldığı tek yer fotoğraf laboratuvarımızdır. Teknolojinin korkunç bir hızla değiştiği çağımızda, yazılı basının tüm olanaklarını izleyebilmemiz mümkün değil. Öğrencilerimizin bu konudaki bilgi açığını staj kurumunu işlerliğe kavuşturarak çözümleneceğini sanıyorum.

Prof. Dr. Kudat'ın verdiği bilgiye göre devam zorunluluğunun uygulandığı okulda gazetecilik ve halkla ilişkiler bölümleri bulunuyor. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümde 45, diğer bölümde ise 15 gün staj zorunluluğu var. Dolayısıyla her öğrenci iki bölüm için de staj yapıyor.

Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Y. Okulu bugüne dek

1074 mezun vermiş. Halen okulda 8'i yabancı uyruklu 428 kayıtlı öğrenci bulunuyor.

İSTİHDAM DARLIĞI BÜYÜK SORUN YARATTIYOR

Bu tür okulların en büyük sorunlarının mezuniyet sonrası iş bulmak olduğunu belirten Prof. Dr. Kudat bunun nedenlerini ve çözümünü şöyle belirtiyor.

— Basın Yayın alanında eğitim yapan okulların sorunları kuşkusuz ortaktır. Yoğun istihdam darlığına karşın çok sayıda öğrencinin kabulü bu sorunların ilki. Bunun yanı sıra öğrencilerin daha fazla uygulama yapabilecekleri, daha yoğun biçimde kuramsal bilgi alabilecekleri kaliteli öğretim vermek izlenecek en iyi politika. Ayrıca bu alanda eğitim veren kurumların işbirliğini sağlamak çok önemli bir çözüm yöntemi olduğuna inandığımdan özellikle aynı illerde bulunan okullar arasında işbirliği sağlanmalıdır. Çıkartmakta olduğunuz gazeteyi sevinçle karşıladım. Bu girişimin diğer gazetecilik okullarına öncülük yapmasını diliyorum.

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

Okulda yapılan yüksek lisans çalışmalarının bazıları ise şunlardır:

- Türk basınında sansür ve oto sansür: Gül Etili
- Kına havalarının tanıtılması: Can Etili
- Radyo Oyunları: İsmail Kayalar
- Türk basınında sendikalaşma hareketi: A. Şenol Girgin.

AKADEMİK EĞİTİMDE ZAMANIN ÖNEMLİ

Ertan ERDOĞMUŞ

Hopimiz yanlış bir ortaöğretim düzeninin içinden çıktık ve en az onun kadar yanlış bir akademik eğitim düzeninin içine düştük. 4 senede 50 kadar ders okuyoruz ve bunların çoğu bugünkü ortaöğretim düzenindeki gibi, öğrencinin kafasına bilgileri "yığıl-tırma", "ezberletme" düzeniyle okutulmaktadır. Zamanımız bu dersleri "hafızlamakla" geçiyor.

Örneğin; 3. sınıfın ders ve okunması gereken kitap sayısına, buna karşın öğrencinin bu işleri yapması için kalan süreye, biraz da matematiksel verilere dayanarak bir göz atalım. Ayrıca, BYYO'nun 3. sınıfında okutulan ders sayı-

31 ile, SBF'nin 3. sınıfında okutulan ders sayısını karşılaştıracak olursak, sanırım sorununun büyüklüğü açıkça ortaya çıkar.

Kış yarı yılında BYYO'nun 3. sınıfında zorunlu olarak 12 ders okutulurken, SBF'nin 3. sınıfında 3'ü zorunlu olmak üzere 5 ders okutulmaktadır. Okulumuzdaki 3. sınıfın haftalık ders saati 33 iken, SBF'de bu 18 saate düşmektedir. Ayrıca SBF'de uygulanan 8 seçmeli ders-ten ikisini seçme yöntemi öğrencilere büyük rahatlık ve kolaylık sağlamaktadır.

BYYO'nun 3. sınıfındaki bir öğrenci, en iyimser bir sani ile, sabah 7.30'da evden çıkıyor ve akşam 17'de eve oturabiliyor. Eğer bir insana 8 saat uyku yeterse çalışmaya kalan süre 6 saat. Öğrenci bu 6 saatte, 12 dersin tümünü kapsayan yaklaşık 10.000 sayfa tutarındaki kitapları mı okusun, yabancı dilini mi geliştirsin, mesleği açısından Radyo ve Televizyonu mu izlesin, yoksa diğer sanat ve bilim dallarıyla mı ilgilensin. Karar vermesi ve uygulaması oldukça zor. Hafta sonunda ise

bir gün dinlenmeye, sinemaya, tiyatroya vb. gibi gereksinimlere, bir gün de derslere gidiyor.

Bize her zaman "Aman çocukları! Şu kitabı da okuyun, şu toplantıyla şu filmleri kaçırmayın, ülkenin en kültürlü insanları sizler olmalısınız" diyen Hocalarımıza soruyoruz: Bizim nasıl ülkenin en kültürlü insanları olabileceğimizi söylemişsiniz? Okulumuzdaki kitaplıktan bile yönetimsel kısıtlamalar dolayısı ile tam olarak yararlanılamıyoruz. Okulumuzda bazıları çok gerekli olmayan kuramsal dersler yüzünden, uygulamalı derslerimize, kol çalışmalarımıza (sinema, fotoğraf, tiyatro vb. gibi) zaman ayıramazken, nasıl olup da çok kültürlü insanlar olabileceğimizi öğrenmek istiyoruz.

Bu sorunun çözülmesinde, SBF'deki gibi, zorunlu ders sayısının azaltılması yoluna seçmelik derslerin çoğaltılmasıyla gidilmesi iyi bir çözüm olsa gerek.

Bizler sizlerden, hakkımız olan gerçek bir akademik öğrenim düzenini kurmanızı bekliyoruz.

Bir Ajansın Günlüğü

Akajans

(BYYO-ÖZEL) — Akdeniz Haber Ajansı 1976 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin en büyük haber ajanslarından biri olan Akajans'ın yurdun çeşitli bölgelerine dağılmış 16 bürosu vardır. Akajans aynı zamanda United Press International'ın Türkiye tem-

silcilğini yürütmektedir. Bu büyük ajansın bir gününü nasıl geçirdiğini gelin hep birlikte görelim.

Akajans'a sabah girdiğinizde ilk göreceğiniz kişi gece nöbetçiliği görevini göndülü (Devamı 12. Sayfa'da)

YAZIN

Çilenin durmaksızın yoğurduğu ozan: ENVER GÖKÇE

HAVVA CAN/FARUK BİLDİRİCİ

"Ben şairim / Halkların emrinde, kolunda, sa-
fında / Satırlarım vardır kahraman / Satırlarım
vardır cılız, cesur ve sıtma. / Ahdım var: / Terli
atlet fanillalı göğüslerden / Püfür püfür geçece-
ğim..."

Enver Gökçe, Çileli yaşamın durmaksızın yo-
ğurduğu ozan. Dizelerin ünlendirdiği adlardan,
olmuş olmasına ya. Yazılarda anılmak, yüreğine
bir dost gülücüğü serpmeye gelince, ün seven
yarenler, defterde yok saymış Gökçe'yi. Gökçe,
"Şimdi bütün kederli ezgileri ümide kurban edi-
yorum" diyerekten, Seyran Huzurevi'nde yaşam
zincirine halkalar ekliyor. "Zaman akar, zaman
geçer / Zaman zindan içinde".

Dostu, sevdiğini anmak, ciğerpareyi, hele söy-
lemek isteyip de beceremediğini dile getireni an-
mak. Öyle madem görelim, söyleşelim, dedik. İlk
görüştüğümüzde, nasıl anlatılabilir ki? Şöyle diye-
lim: Biz miniminnacık çocuklardık, o ise ilgi bek-
leyen bir yaşlı. Demetler dolusu çiçek sunduk. Ha-
valandı ayakları, dudakları ve gözleri kıpır kıpır
"oynaştı, sevdalılarından beklediği yanıt almışça-
sına. Gönül gönüle değdi, yüreği gümbürdeye
durdu.

Söyleşi için sözleştiğimiz gün, Seyran Huzur-
evi, (Hastaneleri) Huzurevinin özenilmiş yapısı,
gene de bir koku, hastane kokusu... Yaşlılar...
Niyedir, "dişini dişimiş, yaşını yaşamış sayılır"
yaşlılar.

Bir yatak, masa, lavabo, kitaplık, ufak oda-
da olanlar. Gökçe, yavaş ama yavaş yavaş doğru-
labiliyor yatağından. Hastalığının gene arttığını
anlatıyor. "Geçmiş olsun" diyoruz, -kuru ve ya-
van-. Oysa seziniyor istediği: Hastalığına iliş-
kin güzel moral sözcükleri işitmek. Kupkuru bir
lafıla yetinerek en büyük hatamızı yapıyoruz bel-
ki de. Ancak insanın, yapıtların, ozanların, eşya-
nın, herşeyin özelliği varsa, bizimde özgeliliğimiz
engelliyor, sözcüklerin dudaklarımızdan dökülme-
sini.

Gökçe durgunlaşıyor. Arıyoruz, "çiçekler su-
nulan yaşlıyı". Bulamıyoruz ama, duyuyoruz onu,
ancak ne yapabiliriz artık? Söyleşiye başlamaktan
gayrı.

Diyoruz ki Gökçe'ye: Şiirimizde gelenek olayı
ve günümüz şiirinin vardıgı nokta nedir?

"Şiirimizde gelenekten faydalanma sorunu öte-
den beri tartışılmaktadır. Ancak hep kuram-
sal açıdan ele alınmış, işin pratik cephesine de
şöylesine değinmekten öteye geçilmemiştir. Gele-
neksel söyleyiş biçiminden yararlanmaya dek gi-
dilmesine karşın, başarısızlığa uğranılmıştır. Ba-
şarısızlık, halkla göbek bağı kurulamamasından
ileri gelmiştir. Türkünün ya da ağıtın halk yaşamı
içerisindeki işlevini bilmeyen insan, gerçek sen-
tezler ortaya koyamaz. Dünya görüşleri ne ka-
dar olumlu olursa olsun bütün çabalar bir özen-
tiden öteye geçmez. Şiirimizde geleneksel folklor
özelliklerine rastlanmaktadır. Günümüz şiirini pek
başarılı sayamayız, bir değerlendirme bu sonuç-
ları ortaya çıkaracaktır."

Daha önce "Şiirlerim bir Hoyrat, bir Ela Göz-
lü, yahut bir Bozlaş gibi ezgili bir şekilde oku-
nabilirsin" şeklinde kendi şiirlerindeki geleneksel-
lik konusunu açıklayan ozan, böyle yanıtlıyor so-
rumuzu. "Güncel olanların tutsağı olmak veya
günceldeki evrenseli yakalamak sorununun dün-
ya anlayışı bağlamında ele alınması, diyoruz:

"Evet, güncel olanı verirken onun tutsağı ol-
mamak başka bir deyişle günceldeki evrenseli ya-
kalamak sorununun dünya anlayışına bağlayarak
ele almak yanılsıym. Güncel olanı verirken ev-
rensel değerlere açılmak gereklidir. Güncelliğin
tutsağı olmak bana göre gericiliğin oluşumunda
emperyalizmin birinci derecede işlevi olmasından-
dır. Güncel olanı vermekle evrensel değerlere açıl-
mak bir çelişki değildir. Geri bırakılmış toplum-
larda ortaya çıkan temalar, genel geçerliğe sahip-
tir, evrenselidir. Ama kendi gerçekleriyle bunları
yoğurabilen bir sanatçı, evrenseli ulaşabilir. Tü-
müyle yeterliliğe varış, gelgeç dönemlerde ortaya
çıkan durumlarla sanatçı evreninin sınırlanmama-
sı halinde sağlanabilir. Neden derseniz, gelgeç dö-
nem tükendiğinde, dönemin koşullandırdığı ürün-
lerin anlatıkları da tükenecektir. Söylediklerimin
tümünü güncelliğin hayata bakış sorunu olmasa
gerekliliği noktasında toplayabiliriz. Yani günceli
vermek ama ondaki evrenseli yakalamak, diyalek-
tik öğretiyi bir metod olarak kabullenmektir."

Enver Gökçe öyle pek yazılıp çizilmemiş,
dert de etmemiş, "mutluluğu bireysel alan-
da değil de, toplumsal alanda" aramış

A. ARİFE USTALIK

Gökçe'nin "hasretinden prangalar eskittim"
adlı yapıyla tanıştığımız Ahmet Arif Usta'ya, us-
talık etmesi konusuna değiniyoruz. A. Arif'in bu
konudaki sözlerini yineliyoruz. Diyeceklerini so-
ruyoruz, olmazlanıyor, daha bir duyulanıyor. Göz-
leri Ankara'nın kir sisli havasında dolaşırken dav-
ranışlarında kızgınlık okunuyor. Gözleri dolu dolu
oluyor.

"Bu soruya defalarca cevap verdim. Yorumum
yoktur"la özetleyiveriyor kızgınlığını. Suphi Kenan
Demirci ile yaptığı bir söyleşide söylediklerini
anımsıyoruz.

"A. Arif bugünkü yerine bilinen yetenekleriyle
oturmuştur. Yalnız -kendi göbeğini kendim kes-
tim, kasaba minnet etmedim- dediğine göre, ken-
di yığıtlık zagonu adına sorarım: Aç zulani, gös-
ter restini, gökten zembille mi indin? He canım
sen getir üstünü."

Yıllar önce yazdıklarınız bile günümüz insa-
nına yakın düşüyor, sizce nedeni ne olabilir, so-
rusuna aldığımız yanıt:

"Bu koşulların halâ sürüp gittiğine işaretler
Koşullar değişmemiştir."

DEĞİŞİM

"Dost dost ile kavga" ve "panzerler üstümü-
ze kalkar" arasındaki biçimsel farklılığı soruyoruz.
"Panzerler Üstümüze kalkar" da mısralar diğer
kitabınızdan farklı olarak tek sözcükten oluşuyor.
Neden?

"Panzerler üstümüze kalkar, "Keban yöresi-
nin destanıdır. Şiirler kurgu yönünden dize yapı-
sında değildir. Bu destan denemesi şiiri daha ba-
sitleştirmek için yazılmıştır. Yalnız şiirin vurgu-
suna ve seslerini iyi tanıyabilmek için dikkatle
okunması gerekir kanısındayım. "Dost dost ile
kavga" ile "Panzerler Üstümüze Kalkar" yüzeysel
yönden farklıdır. Ama temelde bir noktada keşi-
mektedir. Her iki kitapda aynı özü işlemektedir."

İki kitap arasındaki bir diğer farklılık, birin-
cisinde "Dayan dizlerim dayan" ikincisinde "Meri
kekligim/Yeter çektiğim" mısraları sizdeki de-
ğişimi vurguluyor, deyinince...

Daha bir üzgünleşerek yanıtlıyor sorumuzu.
Sanırsınız gözlerinin doluluğu isyan edecek. İs-
yanı, yanıtı. Ne beklenir evren kadar geniş hü-
redeki insandan? Işıklar saçan mumun tükenme-
mesi mi? Yoksa çekilen çilelerin keklige bile an-
latılmaması istendiğinden mi?

Söyleşinin gelişim çizgisi, Gökçe'nin duyar-
lılık noktası ile kesismeye başladıkça başlangıç-
taki kuru "geçmiş olsun"un durgunlaştırdığı Gök-
çe, hüzünlü Gökçe'ye dönüşüyor. O bizden mer-
haba sonrasında duygularını okşamamızı istemiş-
ti. Yapamamıştık. İlk görüşmede aramızda oluşup,
çocuk-çiçek-yaşlı benzeri gönül ilişkisi yıkılmıştı.
İçine giremiyor, gönül çeperinde at koşturamı-
yorduk. Söyleşinin sıkıntısı ve çıkmazı buradaydı.

"Size karşı takınılan ilgisiz tavıra ilişkin ola-
rak söyleyecekleriniz" sorusu noktaladı söyleşiyi.
Yanıt:

Damladı damlayacak iki gözyaşı...

Ne söyleyebiliriz artık.

Anımsayıveriyoruz, ozanın "Vatandaş" isimli
şiirinde yeralan dizelerini. Şöyle diyordu ozan:

"İster öv, ister yer, ister sev beni/Güneşin taş-
larda mavileştiği / Nehir boylarınca söylenir / Se-
vinç şarkılarını yoksa da / Şimdi, bütün kederli
ezgileri / Ümide kurban ediyordum. / Satırlarımla
olsa da çok mu bir de ben seni/ bizden olan bütün
dünya şairleri gibi / Yadediyorum."

"Kederli ezgileri ümide kurban" eden Gökçe,
sürdürüyordu coşku doluluğu:

"Sen ne hakim, ne evliya, ne kul, köle, ne şö-
valyesin / Sen yirminci yüzyıl insanı! / Dost de-
diğim, yaren dediğim kardeş, dediğim / Ekmeğim
benim, gülüm, bağım, postamın benim: VATAN-
DAŞ"

SANATÇIYA İLGI

Söyleşiyi noktaladık, bellek harıl harıl işleme-
sini sürdürüyor. Ozanın duyarlılığı, hüzünleşme-
si, özellikle "size gösterilen ilgi" deyince aldığımız
yanıt. İçinde bulunduğu durum.

Sanat ve sanatçının sorunlarının tükenmek
bilmediği ülkemizde, ozanlar köktenli-çözüm yol-
larını besliyorlar.

Gökçe'yi sorunlarıyla ele aldık. Sorunun bo-
yutları genelde bambaşka. Egemen kültür anlayı-
şı ile çelişen ozanların böylesine bir toplumda,
"magazin havalı sanat dergilerinde" yüceltilme-
leri söz konusu olabilir mi ki? Kimi ozanlar için
ün kazanmanın biçimlerinden birisi, bol renkli
magazin gazetelerinde "asparagas" haberlerle ün-
lerini sürdürmeye çalışan "artistler" (!) örneği.
sanat dergilerinde çıkan yazılarla kendilerinden
söz ettirmek. Özellikle üç büyük kentün meyha-
nelerinde, "sanat havalı" yerlerinde oluşan "sa-
natçı ahabplıkları" belirliyor, ün ve ilgi olayını
(gerçek ilgi kitlelerde olsa da) "Sanatçı ahabplık-
ları", yani egemen kültür anlayışının açmazdaki
yazarları, "ben'in egemenliğinin zirvesi...

Gökçe, öyle pek yazılıp çizilmemiş. Dert de et-
memiş, mutluluğu -dünya anlayışına koşut olarak-
"mutluluğu bireysel alanda değil de, toplumsal
alandan" aramış, "Sanat ahabplıkları" 1970'lerde
anımsayıvermiş, sonrada unutuvermiş Gökçe'yi.

GİDİN, GİTMEYİN İKİLEMİ

Noktalan söyleşinin ardından gelen suskun-
luk. Ozanın yüzünden okunan, "gidin artık, dost
olamadık, birbirimize varamadık."

Yoksa, yoksa haksızlık mı ediyoruz? Varama-
dığımız Gökçe evrenini çok mu karamsar değeri-
lendiriyoruz, söyledikleri izlenimlerimizle çeliş-
iyor mu? Pablo Neruda'dan çeviri yapmayı sür-
dürmesi bizi yalanlıyor mu? Ama biz de değeri-
lendirileceğimize göre...

Kapıya doğru yürürken, "gidiyor musunuz"
deyişi, gitmeyin der gibi. Gitmeyin. Çünkü genç-
ler anımsıyor onu, gençler gitmesin. Gitmesin
dost, yitmesin can. Yitmesin...

BİR BİR SAYAYIM ONLARI

Ben bir bir sayayım onları

Bu akşam onlardan söz etmeliyim bir bir

Bu yerde yanıma geliniz bir bir

Manuel, Antonio Lopez kardaş

Lizbao Calderon

Diğerleri ihanet ettiler bir bir

Biz yolumuza devam ediyoruz.

Gelezandro Gotirez seninle düşen bayrak

Bütün yeryüzünde ayağa kalkıyor.

Sezar Tapia bu bayraklar üstünde yüreğin

Plaza yerinde çırpınıyor.

Flameno Chavez

Elini asla sıkmadım ama elin burada

Bu ölümlün öldüremediği temiz bir eldir

Ramona Parra genç parıldayan yıldız

Ramona Parra

Kahraman kadın

Ramona Parra kanlı çiçek.

Pablo Neruda

Enver Gökçe'nin çevirdiği bu
şiir ilk kez yayınlanmaktadır.

BİLİNMEYEN YANLARIYLA Prof. Dr. Mümtaz Soysal

Kadınlara değil gemilere ilgi duyarım

Sizi bilimsel çalışmalarınızdan, uluslararası etkinliklerinizden, yazılarınızdan, daha önemlisi insan yanınızdan çok iyi tanıyoruz, tanınıyorsunuz. Ama bugün biz bambaşka bir konuda sizinle konuşmaya, arkadaşça söyleşmeye geldik: kadınlar konusunda. Duyduklarımıza göre, söylemek istemedikleriniz kesinlikle söylemezmişsiniz, ama yine de sormak istiyoruz. Bu konuda söylemek istemedikleriniz neler olabilir acaba?

Önce şunu söyleyeyim, benim söylemek istemediğim şeyler duruma göre değişir tabii. Duruma ve insanlara göre değişir. Size, ille de kendime saklı tutup söylemek istemediğim bir şey yok.

Şunu merak ediyorum Hocam, özel yaşamınızda kadınların ilgisini çektiğiniz söyleniyor, bu konuda ün salmışsınız, ne dersiniz? Çekiciliğiniz nereden kaynaklanıyor dersiniz?

Aaa... öyle mi? Hiç bilmiyordum. Kim demiş onu. Sizin gazete yazacaksa hemen bir tane daha alayım. Benim haberim yok, öyle bir ilgiden haberim yok. Özel ilgi ne demek?

Neden böyle kısa cevaplar veriyorsunuz, dediğimde de gülüyor...

Böyle bir ünüm olduğumu kabul etmiyorum da onun için. Zaten kadınlar konusunda kimsenin bir şey söylememesi gerekir. Ben o konuda Türk erkeklerinin tutumlarının son derece yanlış olduğu inancındayım. Genellikle hepai bol bol konuşurlar, kimin neyle ne ilişkisi olmuş falan. Bu konuda konuşulmaması gerekir. Ama ille de varmış dediğiniz zaman, bu benim için haber oluyor; ben sana sormaya başlıyorum ondan sonra, etkilendiğiniz şeyler için. Görüyorsunuz hep yalnızım burada. Normal, sıradan bir "ben-i adam" im ben işte. Her insan ne kadar ilgileniyorsa öyle. Hanımların özel bir ilgisi varsa ben nereden bileyim. Öyle olmadığımı da sanıyorum. Öyleyse nerden bileyim. Ne diyeyim ben şimdi yani; ben de şeytan tüyü var, efendim ben söyleyim, ben böyleyim mi, diyeyim?

(Heyecanlı olduğumu söylediğim zaman, konunun beni heyecanlandırıldığını, kendisinin ise sakin olduğunu, söylüyor Hocamız.) Kadın-erkek ilişkileri nasıl olmalıdır Hocam, neler söylersiniz?

İki insan arasındaki ilişki nasıl oluyorsa öyle olması gerekir. Özü bu. Özel bir kategori olarak da iki yetişkin insan. Bir tek farkları var, ayrı cinslerden oluşları. Birbirlerine insanca davranmalıdırlar. Özeti bu. Özü insanca davranmaktır. Birbirini de insanca anlamak.

Konuyu değiştirmeye, ilgi duyduğunuz başka şeylerden söz etmeye karar veriyoruz. "Tabii" diyor Hocamız, "mesela gemilerden çok hoşlanırım". Tam o sırada kapı çalıyor, açılıyor, bir hanım görünüyor kapıda, hocamız gülererek karşılıyor, bir şeyler konuşuyorlar. Konuşma bittikten sonra, bir şey söylemediğim halde bütün içtenliğiyle ve benim ne düşündüğümü anladığı edasıyla gülüyor, "Tam zamanıydı" dercesine "Niye gülüyorsunuz" diyor. Ama kendisi de sürekli gülüyor. "Bu konuda konuşmaktan kaçınıyorum, çünkü bu konu bana olağanüstü bir konu olarak gözüküyor", diyor.

Demin sen sordun, kadınlara karşı bir ilginiz varmış diye, aslında gemilere karşı ilginiz var. Gemi görünce, hani bazı insanlar vardır kadın görünce gözleri parlar falan, işte ben de gemi görünce gözlerim parlar. Gemiye binmekten çok hoşlanırım, gemiyle dolaşmaktan hoşlanırım, gemiyle birlikte olmaktan hoşlanırım. Gemi-lerin türlü biçimlerini, türlü özelliklerini daima tanımak isterim. Sevdığım bir şey Eskiden küçük gemi modelleri yapardım, ondan da öteye, kaptan olmak isterdim, ama olmadım.

(Bir oh çekiyorum gerçekten, iyi ki olamamış... Aslında gemiciler de gemilere ve kadınlara ilgi duymazlar mıydı?) İlgisi nereden başladı Hocam?

Çocukluktan, babam denizdendir, oradan işte. İlginç bir anınız vardır sanıyorum.

(Devamı 12. Sayfa'da)

ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ YILIN GAZETECİLERİNİ SEÇTİ

(BYYO - Özel) - Çağdaş Gazeteciler Derneği'nce açılan Yılın Başarılı Gazetecileri yarışması sonuçlandı ve 1980 yılının başarılı gazetecileri açıklandı.

İlki geçen yıl yapılan yarışmaya bu yıl çeşitli illerden 413 yapıt katıldı. İlhami Soysal, Mustafa Ekmekçi, Mahmut Tali Öngören, Esen Ünür, Ali Nun, Jülide Gülizar, Selahattin Duman, Yılmaz Ateş ve BYYO öğretim üyelerinden Doç. Ünsal Oskay'dan oluşan Seçici Kurul, 10 günlük bir çalışmadan sonra gönderilen yapıtlar arasından Yılın Başarılı Gazetecilerini seçti. 9 dalda 24 gazeteci ödüle değer görüldüler.

Fıkra-Makale Dalında, Yansıma Dergisi'nden Tekin Sonmez, "Morgun Önünde Üç Kadın" adlı yapıtıyla birincilik aldı. Cumhuriyet Gazetesi'nden Şükran Ketenci "Neden Önce Kızım Tazminatı?", Günaydın Gazetesi'nden Bekir Coşkun da "Kara Bir Gün" başlıklı yazılarıyla ikinciliği paylaştılar. Yenice-Zonguldak Gazetesi'nden Mustafa Akay da "Çocuklar" başlıklı yazısıyla mansiyon aldı. Seçici Kurul bu dalda yarışmaya katılmamalarına karşın İlhan Selçuk, Mümtaz Soysal ve Uğur Mumcu'nun yazılarını övgüyle karşıladığını belirtti.

Haber Dalında Cumhuriyet'ten Erbil Tuşalp'in "Hacizli 29 Tır Sattıktan Önce Kaçırıldı" başlıklı haberi birinciliği alırken, ikincilik ödülünü "Fatma'da Maskeli İhbarcılar Ülkücü Çıktı" başlıklı haberiyle Türk Haberler Ajansı'ndan Sabri Canbeyli ve "Erbakan Batur'u Evinde Ziyaret Etti" başlıklı haberiyle Cumhuriyet'ten Fusun Özbilgen kazandılar.

Röportaj dalında birinci ve ikincilere ödül verilmezken, Hikmet Aksoy'un Karadeniz Gazetesi'nde yayınlanan "Gökçeköylü Helga Anlatıyor" Ellisinde Bir Türk Sevdim" başlıklı yazısı üçüncü oldu.

Fotoğraf Dalında birinciliğe değer yapıt bulunamadı. İkinciliği Cumhuriyet'ten Ay-

kut Poturoğlu, üçüncülüğü ise Milliyet'ten Turgay Gözdereli kazandılar.

Karikatür Dalında İsmail

Gülgeç, Milliyet Aktüalite Dergisi'nde çizdiği "İnsanlar-karikatürüyle birincilikle ödül" (Devamı 12. Sayfa'da)

Faruk BİLDİRİCİ

Yıllar... İnsanı yaşamaya daha çok bağlayabilir, koparabilir de... Yaşamaya bağlanmak, sevmek, "an"ı yaşamaya bağlı değil midir? "An"ı yaşamakla, onu yaşamayı kılma, birşeyler koparabilir o bitmez tükenmez süreçten... Sürecin halkalarını birbirine bağlayan "an"ları, "ben" in dışına taşarak, sokarak kısacası...

Sürekli aramak, bitmemek, tükenmemek, "iç" geçmek" değil, "iç" diri tutmak... Sevgi dolup, sevgi boşalmak... Böylesine bir ömür yaşamır, bu süreçte benliğin anlamı bulunabilir. Sara BAYAR hocamız da böyle bir kişi yaşamadan kopmayan, yıllardan yararlanmasını bilen kişilerden. Bir süre önce emekliye ayrılan Hocamız şimdi Alanya'da.

1926 yılında Çanak-kale'nin Lapseki kazasında doğmuş Annem, babam ilköğretim öğretmeniydiler. On tekerlek arka tekerlek ilişkisi, ya da olanak ve olanaksız-

SEVGİ DOLU SARA BAYAR

İlkler sonucu 1949 yılında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirip, ben de öğretmen oldum. Balıkesir ve Çanakkale liselerinde, daha sonra Gazi Eğitim Enstitüsü İngilizce bölümünde öğretmenlik yaptım. Bu arada 1958 yılında Washington D.C. Georgetown Üniversitesine devam ettim; 1964-1967 yılları arasında da Michigan Eyalet Üniversitesi'nden master diploması aldım. Öğretmenlikte son durağım okulunuz, Basın Yayın Yüksek Okulu oldu. 1969'dan, 3 Kasım 1980'e kadar. Anılar hep tatlı. Acı ve tatsız olanları düşünmek neye yarar?

Yaşamın bundan sonrası mı? Doğaya olduğunca yakın, gönülümce okumak ve dil öğrenmekle geçirmeyi düşünüyorum; olanaklar ölçüsünde de gezip görmekle.

Çiçeklerle uğraşırken duyduklarımı soruyorsun. Yaşamaya sevince nasıl anlatılır? Burada kayalar arasından fıskıran çeşit çeşit bitkileri; renk renk yaprakları gördükçe, salınmakta havalanıyormuş gibi içimde kelebekler uçuşuyor, inanmazsınız kalıyorum. Bir sakıya iki tane çekirdeği ek ve bekle. Filizlendiklerini gördüğünde bakalım ne hissedeceksin.

Tüm okula selam ve sevgiler...

Sevgiye Çağrı

Merhaba,

Bilirsin sıkça kullanılan bir söz vardır, hani iki kişi arasındaki anlaşmazlığı, ya da birbirlerine anlatmakta (aslında anlatmamakta) güçlük çektikleri olguları bir açmazla sokarlarsa, diğerleri bu iki kişiye akıl verir ya, "hayvanlar koklaşıp insanlar konuşarak anlaşır" diye, işte ben de burada bu söze bir eklenti yapacağım ve diyeceğim ki, "İnsanlar en iyi yazışarak anlaşır". Belki de bunun gereğine fazlaca inanmadım, seninle bile konuşmak yerine yazarak iletişime geçmeyi yeğledim. İlgimi eylemlerle anlatılabilmem için, senin önce benimle herhangi bir yoldan iletişim kurabilmen gerekiyordu, ama ben buna temel olabilecek bir ortam yaratamadım. O yüzden de bunu oluşturma görevini bu yazıya yüklemek zorunda kaldım. Söyleyeceklerimi henüz toparlayabilmiş değilim, ama en başta şunu söylemem gerekecek; olumlu ilişkiler hep karşılıklı çabaların ürünüdür. Yani üretilirler, yani onlar için emek harcanır.

Buradan çıkarak sevginin de, karşılıklı bir çabanın sonucu olduğunu, onun da durmak-sızın yeniden ürettiğini, kısaca sevginin de aslında bir çaba, bir emek olduğunu söyleyebiliriz. Kadının göstereceği çabanın, ilişkinin sağlıklılığı açısından erkeğin göstereceği çaba kadar gerekli olduğu ve bu birlikte çabanın sevgiyi ürettiği, bu sevginin tekrar karşılıklı ilgiyi, çabayı, yani EMEĞİ üretmek için kullanıma girdiği ve bu emek-üretim-sevgi üçgeninin durmadan birbirine kaynaklık ettiği, yaşamın somut eylemlerinden çıkardığımız bir sonuç oldu.

Üretimin yaşam boyu kesilmemesi ve ilişkinin bu nedenle sona ermemesi, karşılıklı çabanın durmaksızın harcanmasını gerektirir. Varolan yozlaşmış kadın-erkek ilişkisine seçenек olacak ilişkinin ve yaşam biçiminin yaratılabilmesi gerçekten de "sevginin bir emek" olduğunu anlayabilmekten geçiyor. Karşılıklı çaba ve özveri ile üretilen sevgi, böylece burjuva yaşam biçiminin kişilere sundu-

ğu "SEVGİ" olgusundan daha üstün, daha verimli oluyor.

Doğal olarak şunu da gözardı etmiyoruz ve kişiler için bir görev olarak ortaya koyuyorum; olumlu gelişebilecek bir sevgi olgusunun yaratılabilmesi kişinin ancak özel yaşamının somut eylemleri içinde de "Her ilişki için çaba harcamak gerekir" temelinden kaynaklanan ve bu temeli sistemli bir yaşam biçimi haline getirip sürdürülmesine bağlıdır. Somut olarak diyebiliriz ki, kişi nasıl eşyle olan ilişkisi için bir çaba harcıyorsa, bu çabasının diğer ilişkileri için de eksik etmemelidir. Ve ancak bu çaba ile ilişkileri kendisini daha yetkin hale getirebilir.

Sevginin yeniden üretimi ile ulaşılabilecek o sıcak ve gitgide pekişen ilişkiler bütününe ulaşmaya hayır demiyoruz ve bu tür ilişkiler üzerine kurulmuş bir yaşam biçimini yadsıyamıyorsak SAGOLİ Tüm bunları anlatmak için bana güç vermiş oldun.

Metin GÜLBAY

Atatürk Sanat Ödülleri dağıtıldı

(İBYO - Özel) - Atatürk'ün 100. doğum yılı ve 1981 Atatürk Yılı dolayısıyla 10 sanatçıya "Atatürk Sanat Ödülü" verilmiştir.

Atatürk yılının açılışı nedeniyle 5 Ocak günü Devlet Opera ve Balesinde düzenlenen törende, Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Türk sanatına emeği geçmiş 10 sanatçıya ödülleri sunmuştur. Devlet Başkanı Orgeneral Evren ödül töreninden önce yaptığı konuşmada, "Atatürk'ün sanatçılarımıza verdiği değeri biz bugüne kadar gerektiği gibi koruyamadık. Atatürk yılı dolayısıyla sanatçılarımıza bu küçük ödülleri vermekten ayrı bir mutluluk duyuyorum" demiştir.

Atatürk Sanat Armağanı ile ödüllendirilen sanatçılar: Bedi Muvahhit, Vasfi Rıza Zobu, Münir Nurettin Selçuk, Necil Kazım Akses, Cemal Reşit Rey, Eşref Üren, Cenap Dereli, Zühtü Müritoglu, İsmet Hikmet Koyuncuoglu, Adnan Saygun.

sanat

- Resminle insanlara güzel duygular, sevgi ve huzur vermek istiyorum.
- Avrupa'da bugün resim adına yapılmış ne kadar güzel şey varsa kirletmeye çalışıyorlar. Sanatta terörizm yani.
- Yeni gerçekçiler renk armonilerine önem vermeksizin çığırkan renklerle resim yapıyorlar.

Fotografılar Behiç ALPARSA

Ressam Cemil Eren:

Öğretmenler resim yapmayı değil, resmi sevmeyi öğretsinler

Sündüs HAŞAR/Faruk BİLDİRİCİ

Ressam Cemil Eren'in beyaz duvarlı evinde, beyazlarla bezenmiş resimlerle dolu çalışma odasında kendisine yönelttiğimiz ilk soru: "Neden beyaz" oldu. Soru ve yanıtlar birbirini öylesine kucakladıkları Eren'in yanıtları resmin ve de beyazın görkemini sergiledi.

"Aktarmak istediğim duygulara, beyaz daha uygun. Benim resimlerim biraz fazla berrak kalırsanız, dinlediğinizi, huzur duyduğunuz sedersiniz. Huzur rahatlık ve

dinginliği en iyi beyaza yakın renklerle verebiliyorum. İnsanlara güzel duygular ve sevgi vermek istiyorum. Bu yüzden beyaz...

MESAJIN ALGILANMASI

Sanatçıların çabası, mesajın izleyici tarafından algılanabilmesidir. Bunu gerçekleştirmek her zaman mümkün olmayabilir. Bazen yıllarca sürebilir. Örneğin Mendelson, ölümünden yüz yıl sonra anlaşılabilmişti. Tüm sanatçıların başına gelebilir bu. Emp-

resyonistlere başlangıçta herkes gülüyor, resimlerini ciddiye almıyorlardı. Ancak daha sonra o dönemin ünlüleri ve onlara gülenler değil, empresyonistler kaldılar. ölümsüzleştiler.

Sanatçının yapısına, izleyici kendine göre anlamlar yüklemek isteyebilir. Sanatçının mesajı vardır, bu bazdır. Yaptığı bazı, izleyici algılayamaz düzeyine göre anlayacaktır. Sanatçı açık seçik verse de, izleyici yaptığı başka türlü yorumlayabilir. Sheakspeare bile çeşitli şekillerde yorumlanırken biçimlerden oluşan resim, çok daha rahat bir şekilde değişik yorumlara konu olabilir. Bir de eğitim düzeyinin yetersizliği sanatçının vermek istediğinin ulaşmamasına neden olabilir.

ÖĞRETMENLER RESMİ SEVMİYİ ÖĞRETSİN

İzleyicilerin eğitilmesi konusu... Önce eğitimcilerden başlayalım. Öğretmenler resim yapmayı öğretmeye çalışıyor, sevmeyi öğretsinler yeter... Resmi sevmeyi ve resmin güzelliğini öğretsinler. Sorunla...

(Devamı 13. Sayfa'da)

Yalın Tolga 1951'de Konservatuara girdi. 1955-58'de mezun olduktan sonra aynı yıl Devlet Tiyatrolarına ilk adımını attı. Askerlik sonrası, Ankara'da Beyhan-Ekmele Hürrol'larla birlikte Mithatpaşa Tiyatrosu'nu kurdu. Buradaki görevini beş yıl yürüttükten sonra, kendi deyimiyle "baba ocağına" Devlet Tiyatrolarına döndü. Aktör ve rejisörlükten sonra Bursa Ahmet Vefikpaşa Tiyatrosu'na müdür olarak atandı. Bu görevini bir yıldan beri yürüten Yalın Tolga ile yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz sizlere.

S. İŞİK — Tiyatroya yalın gözle baktığımızda, başlı başına bir sanat dalı olarak karşımıza çıkıyor. Ancak yapısızdan ele aldığımızda tiyatroyun diğer sanat dalları ile bir bütün olduğunu görüyoruz. Bu bütünselliği gözardı etmeksizin tiyatroya kesin sınırlar çizilebilir mi?

Y. TOLGA — Sanatı fonetik-plastik diye ikiye ayırmak mümkün. Tiyatro ise her ikisini de bünyesinde toplayan bir sanat oluyor. Tiyatroda ses var, müzik var, resim, mimari, bale gibi unsurların tümünü bir arada görmek müm-

Yalın Tolga ile tiyatro üzerine bir söyleşi

Süleyman İŞİK

kün. Ayrıca sözle etkinliği bakımından da seyirci anında, canlı olarak seyrettiğinden tiyatroya etkin sanat dallarından biridir.

— Tiyatronun her zaman tartışılan bir işlevi var. Toplum yönlendirme işlevi. Tiyatronun topluma yönlendirmesi olanı mıdır? Bu işlev ne ölçüde etkinlik kazanmıştır?

— Tiyatronun başlıca görevi, topluma yön vermedir. Tiyatro, dünyada sanat ve kültür olayı olarak ele alınıyor. Bizde bu olguya eğitim de ekleniyor. Eğitimimizdeki geriliği, aksaklığı gözönüne alırsak, kitle eğitiminde tiyatrodan yararlanılması, kültür birikimi açısından kaçınılmazdır. Ancak eğitim işlevini bilimsel verilere dayalı olarak yaygınlaştırmak zorundayız. Sonuçta, eğitimimizdeki aksaklıkların, kuşaklararası kopuklukların tiyatroya ile giderilmesi mümkündür. Seyirci, tiyatroya yaşamın sahneye yansıma-

sını izliyor. Biz seyirciye "gel seyret eğlen" derken bir demir leblebiyi lokuma bulayıp yutturuyoruz.

— Tiyatronun seçkin bir çevreye hitap etmesi, geniş halk kitlelerine ulaşamaması öteden beri eleştiriliyor. Bu konuda bize neler söyleyebilirsiniz?

— Yıllardır bunun savunmasını yapıyorum. Buradaki Müdürlüğüm süresince de bunu yapmaya çalıştım. Ancak bu işi Bursa Ahmet Vefikpaşa Tiyatrosu'nda bırakmaya çalıştım. Burada seyircileri tiyatroya çekebilmek için bazı girişimlerde bulunduk. Sendikalarla anlaşarak işçilerin tiyatrodan yararlanabilmesi için belli zamanlarda tiyatroya götürülmesini sosyal bir hak olarak sözleşmelere koydurtuk. Bu uygulama Bursa'da yaygınlaştı. Tiyatro ile şimdiye değin bir bak kuramamış kişiler tiyatroyu (Devamı 12. Sayfa'da)

HİKAYE-İ MAHMUD BEDREDDİN

YAZAN: Mehmet Akan
DANS: Mehmet Akan
MÜZİK: Timur Selçuk
DEKOR: Metin Deniz

tiyatro

ŞULE BÜYÜKCİZMECİ

AST 15. yaşını HİKAYE-İ MAHMUD BEDREDDİN oyunu ile kutluyor. Tüm engellere, zorluklara karşı seyircilerinin karşısına unutulmaması için oyunlardan birini daha çıkarıyor AST emekçileri...

Şeyh Bedreddin, Osmanlı Tarihinde eşine az rastlanır bir olayın önderidir. Halkla bütünleşmiş "kadınların dışında" tüm yiyeceklerin, giyeceklerin, hayvanların, toprağın, kamunun ortak malı olduğunu savunmuş, din ve mezhep ayırımı gözetmeden tüm insanlardan yana olmuş, inançları uğruna ölmüş ulu bir kişi.

Görelim bakalım Şeyh Bedreddin'in yaşam öyküsü nasıl sergilenmiş AST sahnesinde: Oyun, Simayna'ya Osmanlıların girmesiyle Rum beyliğinde başgösteren panik ile başlar. Mallarını korumak kaygısı ile dinlerini değiştiren, kızlarını Osmanlı komutanına vererek kurtulmayı düşleyen insanların gülünç tablosu... Burada epik tiyatroyun yabancılaştırıcı öğeleri başarıyla kullanılıyor. Güzel rum kızı Angeliki Osmanlı gelini olur, Melek Hatun adını alır ama ayaklarından hiç çıkarmayacağı altın bukağın onun satılmışlığını simgeler. Melek Hatun'u oynayan oyuncu baştaki başarısını oyunun sonuna kadar sürdürmeyi biliyor. Melek Hatun, Osmanlı'ya bir oğul verecektir. O, doğum sancısı çektiğinde "tüm evren sancıya durur". Bedreddin'in doğumu, Melek Hatun'un doğum sancısı, müzik, dans, oyunculuk senteziyle, seyircide duygusal-düşünsel bir gerilim yaratacak biçimde sahnelenmiş. O gerilimin ardından Mahmud Bedreddin doğuyor. Bakalım "bir beyzade" gibi yetiştirilmek istenen Bedreddin nasıl halk kahramanı olacak.

Bedreddin'in çocukluğunu görüntüleyen sahne çok başarılı. Genç oyuncular çocuk dansları, çocuk oyunları ile sıcak bir hava yaratıyorlar. Salonda Bedreddin günden güne sonu gelmeyen bir öğrenme aşkına tutulur. Tüm Medreselerde öğrencek bir şey bırakmaz. "İlim, ışık, bende pervane. Kopmanın imkanı yok" diyor genç Bedreddin ve amcaoğluyla yollara düşüyor. Yol sahnesinde kullanılan atlar hayli sevimli. Gittimediği il, tanımadığı bilge, kapısını açmadığı medrese bırakmayan önce şeyi öğrenen Bedreddin halkın cahilliklerinden nefret etmekte. Gözleri bu cahillik yaratan koşulları görmemekte. Onun aslında ne denli cahil olduğu Hüseyin Ahlati denen bilge ile karşılaşması sonucu somutlaşıyor. "İnsandan ve hayattan öğreneceğin şeyler var. Bitip bilmeyen tek şey insanda ve hayattadır." diyor bu bilge Bedreddin'i yeni bir dönemin içine sokuyor. Ahlati'nin karısı, Mariye denen bir Habeş kule "BUNCA BİLGİ KİME, NEYE YARAYACAK" sorusunu takıyor Bedreddin'in kafasına. Gözü neden gerçekleri görmemektedir? İnsanlık kanı revan içindedir. Aç-sömürü-açlık, öte yanda işe yaramaz önce bilgi. O saraylara yorum yapmakta, halkı hor görmektedir.

BEDREDDİN SANCIDA

Halk korusu gittikçe artan bir tempoyla "yola gir Mahmud Bedreddin, yolun yol değil" demektedir. İnsan sesleri, Bedreddin'i canlandıran oyuncunun ustalığı, Bedreddin'deki değişimi iyi yansıtmakta. Bu arada seyirci halktan kopuk entellektüellerin umutsuz durumunu düşünmeden edemiyor.

(Devamı 13. Sayfa'da)

SİNEMA

"BEREKETLİ TOPRAKLAR ÜZERİNDE" NİN YÖNETMENİ: ERDEN KIRAL

Kıral, 1942 Gölçük doğumlu. Güzel Sanatlar Akademisi seramik bölümünü bırakarak sinemaya geçti. 1971 yıllarında iki kısa film yaptı. Güney, Türkalı, Seden, Olgaç gibi yönetmenlerle çalıştı. Çağdaş sinema, Gerçek sinema, 7. Sanat gibi dergilerin çıkarılmasında önemli rolü oldu.

— İki kısa filminizin içeriklerinden sözeder misiniz?

"Kumcu Ali Yaşar", Beşiktaş'ta bir kum iskelesinde dinleniş yapan işçilerin öyküsüdür. Daha sonra bunlardan biri, patronun adamlarınca dövülerek işten atılır. Bu yılın öyküyü genişletmeye çalıştım. Kadir İnanır'ı oynatmıştım. "Unutulmuşlar" filmi, Çapa Psikiyatri Kliniği dibinde çektim. Kliniğin dibinde gecekondular var. Bunların geçim kaynağı, yukarıdan hastaların attığı yiyecekler ve elbiseler, saat, yüzük vb. gibi şeylerle oluyor. Hastalar bunları yukarıdan atıyorlar, çocuklar topluyor, evlerine getirip teslim ediyorlardı. "Unutulmuşlar" da yoksulluğun bir çeşit delilik gibi verilmesine çalıştım. Gerçeklere dayalı, masalsi bir anlatım biçimini tercih ettik. "Unutulmuşlar" filminin üzerinde dış sesler vardı. Diyalog yoktu. Dış sesler Parlamento sesleriydi. Parlamenterler kendi aralarında konuşuyorlardı; anlamsız, boş, monoton sözlerdi bunlar. Burada parlamentarizm, yoksulluk, şizofreni gibi temalar içiçe yoğun bir şekilde işlenmeye çalışıldı. Film, dışarıya o dönem gönderildi. Fransa'da, Hollanda'da, Amsterdam'da gösterildi, bir yarışmada ödül aldı.

— Yönetmen yardımcılığı yaptığınız dönemlerin izlenimleri nelerdir?

— Güzel Sanatlar Akademisi'nde okurken yönetmen yardımcılığı yapmaya başladım. Ben şuna inanıyorum: Türkiye'de sinema yapabilmek için mutlaka piyasaya girmek ve piyasanın en azından koşullarını öğrenmek gerekiyor. Yönetmen yardımcılığı yaptığım dönemde Kemal Film'de gerçekten büyük zorluklar içinde çalıştım. Rejissörüm Osman Seden'di. Osman Seden, daha çok Hollywood sinemasını taklit eden ve kendini ona göre şartlandırmış bir sinemacıdır. Seden, mizanzenli, mizanzen planını ve yapay olmayan trafiği en iyi bilen yönetmenlerden birisidir. Ondan öğrendiğim çok şey var. Öte yandan, prodüksiyonla ilgili, filmin alt yapısıyla ilgili bir takım sorunları o çalışmalarım sırasında öğrendim. Daha sonra Bilge Olgaç, Vedat Türkalı ve Yılmaz Güney gibi sinemacılarla çalıştım. Onların üzerimdeki etkilerinin olumlu ve olumsuz yanları var. Özellikle Yılmaz Güney'in sinemadaki coşkusu üzerimde çok iyi bir etki bıraktı.

"UMUT" BENİ ÇOK ETKİLEDİ!

— "Umut" filminin sizin için çıkış noktası olduğu bi-

mindeki sözünüzü anımsıyorum.

— Umut filmi benim için gerçekten çıkış noktası oldu. Çünkü Umut düşünceye göre, Türkiye sinemasında bir dönemeçti. Türkiye'deki toplumsal gerçekçi sinema akımının en önemli ve en iyi örneklerinden biridir. Ondan önce yapılan filmleri yadsımıyorum. Toplumsal içerikli filmler yapıldı ama Umut sinemadaki öze bir yenilik getirdi. İlk kez bir film kahramanı, gerisiyle birlikte yani toplumsal, siyasal, ekonomik ilişkileri birlikte konuyordu. Umut, umutsuzluktan doğuyor. Ama bence Umut umutsuz bir film değildir, umut verici bir film. Hem sinema için, hem seyirci kitleleri için... Tüm bunlar ve diğer şeyler benim üzerimde çok büyük etki yarattı, o yıllarda. Özellikle Güney'in anlatım biçimi beni çok etkiledi.

— Sizce Türkiye sinemasında "Genç Yönetmenler" diye bir olgu var mı?

— Evet, Ben size bir genç sinemacı adı söyleyeyim: Yılmaz Güney. Burada yaş kavramının önemi yok. Genç yönetmenler eski ile yeni anlamında yani yeni anlamında kullanılabilir. Genç yönetmenler olgusu, sinemamıza yeni açılımlar, yeni derinlikler getirdi sayılabilir. Ancak, Türkiye sinemasında felsefi çalışmalar yapılmıyor. Anlatılanlardaki gerçekler kabaca aktarılıyor. Gerçekçi sinemanın derinliklerine inilemiyor. Bence felsefi çalışmalar, kuramsal çalışmalar yapmak, tartışmak gerekiyor, ama son dönemde yapılan filmlerin değil bizim sinemamıza, dünya sinemasına bile katkıda bulunduğunu inanıyorum. Örneğin, "Sürü", gerçekte dünya sineması içinde bile şimdiden yerini almış bir film.

STAR SİSTEMİNE KARŞIYIM

— Birazda iki, üç oyuncu etrafında dönen filmlerden söz edelim, star sisteminden.

— Biz star sistemine karşıyız. Oyuncu arkadaşlardan, sıradan insanları canlandırma- larını istedik. "Bereketli Topraklar Üzerinde" ve "Kanal" filmlerinde. Bunun için de sıradan insanları, halkımızı, halk kitlelerini incelemek gerekir. Oyuncunun en önemli görevi, halkı incelemesi, halktaki malzemeyi bulup çıkarmasıdır. Merkezi bir-iki kahramanla ilgili ayakta tutmak yerine -ki bu kolay bir yoldur- kitle anlatımına yer verdik. "Bereketli Topraklar" da yüzlerce köylü rol aldı. Bunlar kendi hayatlarını canlan-

«Benim için bir film hiç bir zaman bitmemiştir»

"Seyirci yönetmeni koşullandırmalı"

dırdılar. Tüm bunları yaparken kitlenin ve halkın yaratıcı gücüne inanmak gerekir. Yoksa onları kameranın karşısına koyup da, kameranın sağına bak, soluna bak, deyip yönetmek yetmez. Onlara o sahnede niçin böyle davran- dıklarını, ne yapmaları gerek- tiğini uzun uzadıya anlatmak ve onlardan yaratıcı olma- larını istemek gerekir. Biz de böyle yapmaya çalıştık. "Be- rekettli Topraklar Üzerinde" fil- minde yalnızca üç kişinin öyküsü değil, tüm Çukurova in- sanlarının öyküsü anlatıldı. Bence film, Çukurova'dan in- san manzaralarıdır.

SEYİRCİ YÖNETMENİ KOŞULLANDIRMALI

— İzleyici tepkileri, seyirci sosyolojisi açısından ne dersiniz?

— "Bereketli Topraklar" vizyona girdiği sırada ben her gün seyirci ile birlikte olanak bulduğum ölçüde filmi izledim. Tepkileri dinledim, gördüm. Seyirci sosyolojisi, bir yönetmeni koşullandırmalı elbette. Seyircinin hangi sah- nelerde tepki gösterdiği ve ni- teligi saptanmalı. Bazı seans- larla öğrenciler ve işçiler ço- ğunlukta idi. Bazı seanslarda ise, Ferdi Tayfur seyircisi de- nilen lumpen seyirci çoğun- lukta idi. Tepkiler farklı bi- çimlerde oldu. Bir film yapı- lacaksa, seyirci ile birlikte, kitleyle birlikte düşünülme- li. Filmin yapımından sonra iş bitmez. Gösterimi sırasın- da da, gerekirse film makina- dan, sinemadan alınıp yeni- den montajlanıp yeniden gös- terilebilmelidir. Ama bunun olanağı Türkiye'de yoktur. Bir film hiçbir zaman bitmemiş- tir. "Bereketli Topraklar"ı al- ıp yeniden kurgulamak ister- im, daha da iyi olacağına in- anıyorum. Bu bir sü- reçtir. Bu süreç içinde seyirci de vardır, oyuncular da var- dır, filmi yapan arkadaşlar da vardır.

TÜRK SINEMASINDA EKOL

— Son olarak, Türkiye si- nemasının kendine özgü bir anlatım geleneği var mı?

— Şimdilik yok. Tek tek münferit çıkışlar var. Bazı ar- kadaşlarımız, herşeyi göze al- ıp, gerekirse eş, dost, akrabala- rından para bulup film yapı- pıyorlar. Bunların yaptıkları filmlerin sonunda bir ekolden, bir anlatım biçiminden, anla- tım geleneğinden söz etmek için daha çok erken. Yalnız Y. Güney'in bir anlatım gele- neği var. Ondan etkilenen si- nemacı arkadaşlarımız var. A- ma bence, yüz çiçek açmalı ve yüz fikir yarışmalıdır, si- nema alanında. Her sinemacı arkadaşın anlatımı farklı ola- bilir. Bu da iyi bir şeydir. Bir örnek, tezgahıtan çıkma, fab- rikasyon anlatım biçimlerine de karşıyım. Fakat baktığı- mızda, ortak tema birliği ol- duğunu gözlemliyoruz. Yaptı- ğımız filmlerde esas malzeme halktır ve böyle olmalıdır. Es- kiden star olan arkadaşların da bizimle uyum içinde çalış- maya başladıklarını görüyo- ruz. Kısacası, şimdiden bir an- latım geleneğinden söz etmek erken.

Belgesel Sinema

İNSANLAR VE EKİNLERİNİ KONU ALAN BELGESELÇİ FLAHERTY

Hasan Aydın

"Gerçek kavrama, ha-

yatın akışını olduğu gibi verme konusunda hangi yaratıcı insan sinemanın gözleri ile yarışmayı göze alabilir..." "Masallara her zaman ihtiyacımız olacak. Ama senin ma- saldan daha iyi nelerin yok ki. Elinin altın- da buram buram tüten bir dünya var." (1)

Belgesel filmler, sinemayı tiyatro öğelerinden te- mizler, yaşamı olduğu gibi verir. Ne kör, ne zengin, ne yoksul asıklar vardır, ne de vurduğunu deviren, bir so- lukta dağlar aşan uçan adamlar.

Belgesel filmi yaratan, yaşam, makina göz ve insa- nı gözüdür, dersek yönetmeni, kurgucuyu hafife almış olu- ruz. Öyleyse belgesel filmi, "keramet yalnız dünyayı per- deye aksettirmekte değil, insanı baktırmayan-gerçekçi- rin üzerindeki perdeyi kaldırma- bir dizi, bir sıra, bir dü- zen bulmaktır." (2) diye tanımlayabiliriz.

Robert Flaherty, kaybolmakta olan uygarlıkları an- latmış filmlerinde, ilk belgesel filmi çeken, belgesel fil- min babası olarak anılan kişidir. 1914'de Mannheim Film Festivalinde yapılan seçmede, ilk filmi "Kuzeyli Nanuk", çekilmiş en iyi belgesel filmler listesinin ilk sırasında yer almıştır.

Flaherty'nin 1922'de çekilmiş "Kuzeyli Nanuk" filminden bir sahne.

Robert Flaherty bir serüvenci idi ama, serüvenleri- nin iyi ürünleri olmuştu. Bundan dolayı serüvenci ola- rak değil belgeselci, hem de içinden geldiği gibi film çe- ken bir belgeselci olarak anmalıyız. Filmlerini portatif banyo aygıtı ile banyo eder, beğenmezse yeniden çeker, bir filmin çekimi için yıllarını harcar. Filmlerinin ko- nularını hep insanlar ve ekinleri üzerine kurmuştur. Bundan dolayı da "filmlerine dramatiklik bulaşmıştır" diye eleştirilmiştir. Bir filmi için 200.000 ft. film çeker, 8.000 ft. inden asıl filmi oluştururmuş (Louisiana öyküsü). Kesin bir çekim senaryosu olmadan, bir öykü taslağı ile bütün bir filmi rastgele ama bir olayı betimlemek için- imgelerle oluştururmuş.

Dönemin politik durumuna ve 20 lerin Sovyet Sine- masının devrimci ve topluma ilerici katkıları olan, sa- nattan çok sosyalist insanın yaratılmasına yönelik e- timle ilgili filmlerinin diğer ülke sinemacılarını etkil- emesine karşın, Flaherty romantikti. Çağdaş düşünce- lere ve eğilimlere karşı, ölmek üzere olan ilkel ekinler- le ilgili filmler yaptı.

Vertov'un ilgisi, kameranın insan gözünden daha yanılmaz olması ve dünyanın karmaşık görüntüsünü araştırma aracı olarak kullanılması iken, Flaherty için belgesel film, tek kameranın düşünsel gücü üzerine ku- rulur. (3)

Flaherty, eğitici filmlerden çok, doğal görünüşlerle duygusal atmosfer yaratan anlatım yollarını kullanır; bu- nu kurguyla da yansıtır ve çok az çekimle asıl bilgileri verir.

İçerik sorunu ikincil önemdedir ve çekimden çeki- me aksiyon devamlılığı yoktur. Flaherty, kurguda me- kanik dönüştürme (mechanic transition) yolunu kullanır. (Bir olay veya şeyin rastgele alınmış görüntülerinden kurgu yolu ile bir betimleme veya anlatım çıkarma yön- tem). Her kesme, daha öncekini güçlendirmeyi veya de- vamlılığa yeni bir şey katmaksızın gelir, ya da aksiyon- da ufak değişikliklerde olabilir. Devamlılık ne tümüyle farklı çekimlerin görünür doğası, ne de teknik ayrıntı veya özel ritmik uzaysal devrim üzerine kurulmamış- tır. İmgelerin duygu ve etkisi üzerine temellendirilmiş- tir... Louisiana Öyküsünde, belirleyici elemanlar, imge- lerin görünür doğası ve ses, eşit birimler olarak, imge- lerin seçimiyle sürekliliğinde gözönünde bulundurulmuş- tur.

(Devamı 12'nci Sayfada)

M. Demirkol'un Hacibektaş Şenliğinde ödül alan yapıtı.

BYYO'DAN BİR FOTOĞRAF USTASI

Hacettepe Üniversitesi, Beştepe kampüsü çalışanları Sosyal Yardımlaşma Sandığının Doç. Dr. Bedrettin Cömert anısına düzenlediği fotoğraf yarışmasındaki seçici değerlendirmesindeydik. Birbirinden güzel fotoğraflar vardı. Son elemeye 12 fotoğraf kalmış, kurul üyeleri olarak derece vermede zorluk çekmiştik. Sonunda dereceler belli olup, kimlik zarflarını açtığımızda aynı Okuldan, aynı soyadını paylaştığımız Mehmet Demirkol 1. ve 3. başarı ödüllerini almıştı. Seçici kurul üyeleri takılmışlardı, kardeşine ayrıcalık mı tanıdın, diye. Oysa o güne dek Demirkol'u pek tanımyordum. Fotoğraf çalışmalarını duymuştum.

Daha sonra Demirkol'un fotoğraflarını izledim. Köyüne gidip geldiğinde, birbirinden güzel yapıtlar getiriyordu. Fotoğrafın sanat olgusunu kavramıştı. Işık, leke, denge kavramlarını artık fotoğraflarında haz duyarak izlemek olasıydı. Köyünden getirdiği fotoğraflar, yaşayarak, duyarak çektiği fotoğraflardı.

Daha sonra Hacibektaş Şenlikleri için düzenlenen bir fotoğraf yarışmasında gördük fotoğraflarını. O yarışmaya da birbirinden güzel yapıtlar gelmişti. Ama konuyla bütünleşen bir fotoğraf bulamadığımız için birinci ödülü vermemiştik. 2. ve 3. ödüllerle mansiyonları verdik. Bu mansiyonlardan biri de Mehmet Demirkol'a aitti. Kaynak yapan bir ustayı konu alıyordu. Işık, leke, denge olarak güzel bir yapıtı.

Basın ve Yayın Yüksek Okulundan böyle yaratıcıların çıkması gerçekten sevindirici. Dileğim daha nice yaratıcıların çıkması.

IRFAN DEMİRKOL

Televizyonda staj izlenimlerim

Ferda ÖZMEN

1967-1968'den beri yürürlükte olan yönetmeliğe göre Okulumuz uzmanlık okulu. Öğrencilerin uzman olabilmeleri için bilgi ve becerilerini artırmaları, bunun için de staj yapmaları gerekiyor. Bu durumda 3. sınıf Rd. TV Bölümü öğrencileri olarak bir bölümümüz 7 Temmuz 1980 den, 28 Ağustos 1980'e dek TRT'de staj yaptık.

Stajda, TRT, Öğrenciler ve BYYO olmak üzere üç olgu var. İzlenimlerime göre, Bu dönem TRT'nin en durgun dönemi. Yapımcıların çoğu yaz tatilindeler. Diğerleri tatile çıkacaklarından, program yedeklemekle meşguller. Ayrıca 6 günlerde Kurum için "yeniden düzenleme" söz konusu. İnsanlar huzursuz. Huzursuzluğun verdiği isteksizlik, durgunluk, kırgınlık halinde bekleyiş içindeler.

Öğrenciler olarak, bizler çok yoğun bir sınav dönemini henüz geride bırakmış olmanızdan yorgunuz. Havalarda sıcak. Ayrıca uygulamaya yönelik birşeyler yapmadığımızdan kuramsal bilgiler dışında birşey bildiğimiz de yok.

Okul ise kendine düşen görevi yerine getirmiş durumda. Bizlere dağıtılan, hangi ilde, hangi bölümlerde staj yapmak istediğimizi belirttiğimiz soru kağıtlarının doldurulma işlemi sona erdirilmiş, TV'nin istediği belli sayıda öğrenci kura ile saptanmış; kimlerin nerede, hangi bölümlerde staj yapacakları listeler halinde öğrencilere duyurulmuş. Ancak biz, istediğimiz bölümleri saptarken en çok hareketliliğin olduğu Haber Bölümü'nü seçmiş olmamıza karşın-Radyo haberleri bölümünde staj yapan arkadaşlarımız dışında-Ankara'da haber bölümünde staj yapmadık. Çünkü TRT burasını diğer okullara ayırmıştı.

TRT KAPISINDA

Pazartesi günü 9.30 da TV binasındaydık. Ancak, isimle-

rimizin bulunduğu onaylı liste henüz Danışmaya gelmediği için içeriye alınmıyorduk. Arkadaşların çabalarıyla, daha doğrusu onların da Kurumdaki arkadaşları aracılığıyla, listenin henüz onaylanmadığını öğrendik.

Ertesi gün saat 13.00'e doğru liste gelebildi, bizler de içeriye alındık. Sayımız azalmıştı. İki gün içeriye alınmayı beklemektense bir kısmı gitmişti.

İlk engeli yitkin, kışkık biraz da öfkeyle geçtikten sonra Program Müdürünün yanına çıktık. İçimizde çalışanlar varsa durumlarının idare edilebileceğini, çalışmalar durgun olduğu için, bu dönemde fazla birşey göremeyeceğimizi, yoğun dönemde ve başımızda Okuldan bir yetkiliyle birlikte gelmemiz ve yetkili tarafından sürekli denetlenmemiz gerektiğini, Okulla ilişkilerin geç başlatıldığını, sül bize değil diğer Okullara da kontenjan ayrılmış olduğunu öğrendik. Bölümlemize gönderildik.

Biz beş arkadaş, "Çocuk Bölümü"ndeydik. Bölüm Müdürü ile tanışmamız sonucu, içtenlikle çabalarsak ve işin ucunu bırakmazsak, stajdan yararlanabileceğimize, birşeyler üretip bilgi ve becerilerimizi artırabileceğimize karar verdik.

İlk aşamada, bölümden bir yapımcıyla birlikte stüdyo ve diğer çalışma birimlerini gezdik. Bu arada yavaş yavaş azalıyorduk da. Diğer bölümlerdeki arkadaşlar, kendileriyle ilgilenenlerin olmaması, kendilerinin de ilgilenilebilecekleri bir uğraşı bulamamaları ve sonuçta yalnız imza atarak staj yapmış sayılacaklarını anladıklarından, zamanlarını daha yararlı şekilde geçirmeye karar vermiş olacaktı ki gelmiyorlardı.

ÇOCUK BÖLÜMÜ

Biz, "Çocuk Bölümü"ndekiler inatla, inançla ve kesinlikle 9.30-18.00 arasında sürekli olarak çalışmaya karar verdik. Bölümdeliklerin iyi ni-

yetlerinden yararlanarak, "ne öğrensek kârdır", diyerek birşeyler yapmayı amaçladık.

Bizim, belirttiğimiz tutumumuzun yanısıra bölümdeki BYYO mezunu yapıcı ağabeyin ve diğerlerinin birşeyler gösterme, öğretme çabaları ve içtenlikleri asla gözardı edilmemeli. Böylece hem bizlerin istekli ve kararlı oluşu, hem de yardımcı olmaya çalışan kişilerin bulunmaları nedeniyle, ben, çok şeyler öğrendim.

Önce TV binasını-tüm stüdyoları, çalışma birimlerini, artistik işlerin yapıldığı bölümleri film banyo bölümlerini, film kopya yerlerini, seslendirme stüdyolarını... tanıdım. TV arşivinin ne durumda olduğunu, Mithatpaşa'daki cihazların yedek parçaları olmamaları nedeniyle dinlenmeye çekirildiklerini, blue-box, playback sistemlerini, ankoşun ne olduğunu, insan ögesinin nasıl kullanıldığını, hangi koşullarda çalıştırıldığını; kitaplarda yazılanların bütünüyle gerçekleşmediğini, izleyerek, görerek, neyin, niçin, nasıl bu duruma geldikleri hakkında bilgi edindim. Naklen kayıt arabalarından kayıt, renkli kurgu, elektronik ve aktüel kameranın işlevleri, grafik ve çizgilerin kullanımı, tele-sine, yatay kamera olgusu, hep bunları kullanım anında çalışırken, program bütünlüğü içinde gördüm. Kuşkusuz bu görerek öğrendiklerim, okuyarak öğrendiklerimden daha kalıcı ve kullanılır olabilecek...

Yapımcı arkadaşların, kişisel çabalarıyla, seçici, ışıkçı, kameraman, seslendirme teknisyenleri, yönetmeni, kurgucu, film banyo uzmanı, stüdyo şefi, dekoratör, garfiat, resim, kayıt seçici, film kopya hakkında ayrı ayrı elemanlarından bilgiler edindik. Eski programları izleyip görüşlerimizi tartıştık. Çekim senaryosu taradık. Diş çekimlere katıldık.

Tüm bunlara karşın, aslında (Devamı 12'nci Sayfada)

BULMACA

SOLDAN SAĞA:

1) Büyük Okyanus'ta, Miya-ko, Işigaki, Iriomote gibi adalardan oluşan bir grup. 2) Ulusal geleneklere dönülmesi, halka yönelik bir etkin anlayışının geliştirilmesi ve yapıtların, çoğunluğun anlayabileceği bir dille yazılması gereğini savunan, Alexandru ön adlı Romanyalı yazar - Yapıtında gümüş tel bulunan - Al-

tin (Eski dil). 3) Tersî, Sihhatli olmayan - Yontu - Bir dahi eki. 4) Bir nota - Ud çalan - Tersî, Kösele, meşin, kumaş gibi hafif gereçlerden yapılan, büyüklüğüne göre; para, evrak, yiyecek vb. taşımaya yarayan kapamalı kap. 5) Odadaki döşenmiş tahta kerevet - Tersî, Evin bir bölümü - Yüz (Eski dil). 6) Eski Mısırlıların kuvvet ve bereket tan-

rı - Osmiyum'un simgesi - Bir ünlem. 7) Eski Mısırlıların güneş tanrısı - Tersî (1798-1837) yılları arasında yaşamış, Giacomo ön adlı İtalyan şairi - Bir hayvan - 8) Güzellik - Tersî, Atletizmle uğraşan kimse - Sıcak esen bir yel. 9) Bir çeşit kürk hayvanı - İkinci - Galyum'un simgesi - Tersî, temiz. 10) Dehâ sahibi - Tersî, Öğütölmüş tahlil - Tersî, Güneydoğu Asya'da Küçük Sunda Adaları'ndan biri - 11) -M.O. 2000 yıllarında Hellas'ta yaşamış olan bir boy grubuna mensup olanlara verilen ad - 1948 yılında, Avrupa ülkeleri arasında -İlk ekonomik ortaklık olarak kurulan Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın özgün kısa adı - Tarihte bir devlet. 12) Litvanyum'un simgesi - Küçük olmayan çivi - Yetke, otorite, ya da hakimiyet - Nefer. 13) Bir haber ajansımızın simgesi - Gemilerde türlü işlerde kullanılan demir halka - Tersî, Bir oto parçası - 14) Tersî, Endülüs hükümdarlarının saraylarına verilen ad - Kesilen ağacın yerde kalan kütük dibi. 15) Tersî, Ondalık, onluk (Eski dil) - Ön adı Monzaemon olan Japon tiyatro yazarının son adı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA:

1) İskandinavya'nın kuzey-doğusunda bir ada grubu. 2) Norveç'in Flinmark Yaylası

kuzeyinde bir kıyı kenti - Ayak (Eski dil) - Eskiden içki dağıtan kimselere verilen ad - Utanma duygusu. 3) Adale - Bir nota - Tersî, bir ünlem - Üye. 4) Tersî, -Abbasi halifelerinin 34. cüsü olan Nâsir Li-Dinillah'in meslek haline getirdiği; İslâmî bir tarikat olmasına karşın, özellikle Türk toplumu arasında elaçıklığı, yoksul ve kimsesizlere yardım etme, zorbalığa uğramışları korumak gibi toplumsal ve insancıl işleri yürüten bir dernek durumuna da yükselmiş olan bir halk birliği-ne mensup olan kimselere verilen ad - Belli-bellsiz hissedilen hafif rüzgâr, nefha - Aylık. 5) Tanıklar - Tersî, Türkü havası - Tersî, Bir renk. 6) Halk dilinde köpek - Tersî, Freud'un kuramına göre, insan şuurunu oluşturan üç tabakadan, organizmaya en yakın olanı - Lantan'ın simgesi - Eda, tavır. 7) Uzellî, maharetli - Gelecek - Tersî, Madenden, sakı biçiminde, türlü boyalarda yapılan, içinde sarkan tokmanın kenarlara vurmasıyla ses çıkaran ve işaret vermek için kullanılan araç. 8) Eskrimde bir maç şekli - Tersî, Sihhatli. 9) Bir kuta - XIX yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan ve adını pozitif bilimlerin yöntem ve bulgularını felsefe araştırmalarında kullanmak isteyen görüşten

alan bir selfese akımı, pozitivizm. 10) Otorite, diktatörün yaptığı iş - Tersî, Tanrı tanımayan, dinsiz kimse - Tersî, Yol iççisi. 11) Napoli Güzeli Sanatlar Akademisi'nde okumuş, (1848-1887) yılları arasında yaşamış Giovanni Battista ön adlı İtalyan yontucu - Amerikanyum'un simgesi. 12) G. Doğu Asya'da bir ülke - Komak'tan emir - Kalsiyum'un simgesi. 13) Yetmez çoklukta - İsimler, adlar (Eski dil) - Bir emir. 14) Kabul etmeme - Paleontolojik kazılarda tek tür olduğu ve 14 milyon yıl öncesi yaşadığı anlaşılan bir maymun. 15) Telepati - Tersî, Güneşe en yakın gezegen.

Hazırlayan: Levent GÜREL

BİR ÖNCEKİ SAYININ ÇÖZÜMÜ

ÖYKÜ

ZARİF
BİR...Yazan :
Hüseyin ŞENTÜRKÇizen :
İlhan DEMİREL

Yıl, bindokuzyüzyetmişikti. Aylardan mayıs, mayısın beşi. Ankara'da çisil çisil, ince ince yağmur yağıyor; her yerine Ankara'nın, eksiksiz. Hava pırıl pırıl, uzaklarda pusların ardına saklanmış güneş görünüyor; güneş de sıcak değil. Gökte açılmış koridorun kapısı yedi renkten bir çerçeveyle sınırlanmış. Kapı örtük değil, sonsuza açılıyor. Yaşanılan bir hava diye düşünüyor kimileri.

Havaalanı. Uzunca boylu bir kadın çıktı bîzadan. Yüzü seçilemiyor; geniş alnı, uzun boynu ve uzun bacakları çarpıyor göze hemen. Henüz uzakta. İnce ince yağın yağmur pardösüsünü ıslattı; leylak rengi koyulaşverdi, morlaştı, sırtına, kollarına doğru. Düz, kısa saçları da ıslandı. Küçük küçük parlamaya başladılar. Hiç acelesi yok gelen kadının, yavaş yavaş yürüyor, yağmurda ve tek başına. Ayakları yere basmıyormuşçasına hafif bu yürüyüş. Şemsiyeye gerek duymuyor. Üzerinde yağmur sularının mini mini gölcükler oluşturduğu çantası sürtündükçe eteklerini de ıslatıyor pardösüsünün. Özel arabaların bırakıldığı parka doğru gidiyor. Alanda dolaşan birkaç arabadan başka bir şey yok, kadın hemen farkediliyor. Dindik yürüyor, başı, saçları sallanıyor ileri geri; hafiften titreyiyorlar ince ince. Siyah, büyük bir Amerikan arabasının yanında durdu. Çantasını açıp anahtarlar çıkardı olanca yavaşlığıyla, yağın yağmura aldırmağsızın. Kapıyı açtı, gülcürusu koltuklar bir düş dünyasını anımsatıyordu. Çantasını yanındaki koltuğa attı; yumuşak rüzgârların uçurduğu uzun saçlar gibi dalgalandı çanta bir an. Yağmurdan iyice ıslanan pardösüsünü de çıkardı, aynı zarıflıkla attı çantanın üzerine. Bir eliyle saçlarını okşadı. Dik kaşları daha da dikleşti, eli saçlarında dolaşırken, Gülmüşü bir an. Neler gizliydi o gülüşte. Büyük bir cömertlikle sergiledi bacaklarını, binerken arabaya.

Yıl, bindokuzyüzyetmişikti. Aylardan mayıs, mayısın beşi. Yağmur yağıyor çisil çisil her yerine Ankara'nın. Oyle kara kara bulutlar yok gökyüzünde. Parlıyor hava, sonsuza açılan kapı her yer-

den görülüyor, yedi renkten çerçevesi var kapının. Bir adam koşuşturuyor bir evin içinde. Karısı ya takta kâh inliyor, kâh bağırıyor. Köşede, sobanın yanında dört-beş yaşlarında bir kız oturuyor; büzülmüş. Adamla kadının kızı. Adam şaşkın, bilinçsizce sağa sola koşuyor, birşeyler yapmağa çalışıyor. Odunların durduğu merdiven başına gidiyor, kadın bağırıyor, adam yeniden koşuyor içeri. Alınını siliyor eliyle, dudaklarına su veriyor pamukla. Ellerini kollarını sallıyor, çırpıyor kadın. Adam yeniden odun almaya koşuyor. İki elini birleştirip avuçluyor odunları, getirip sobanın yanına atıyor. Birisi kızın ayağına değiyor, kız hemen çekiyo ayağını, bağırıyor. Yüzü buz gibi kızın. Dışarda yağmur yağıyor. Adam sobanın kapığını çıkartıyor, odunları atıyor içine. Kadının yüzünde top top terler. Adam bu kez odun çıkartıyor sobanın içinden. Yeniden merdivene koşuyor, çıra alıyor. Kadının çığlığına koşuyor, terini siliyor, pamukla su veriyor, elinin tozundan kadının yüzü kara kara oluyor. Adam çırayı tutuşturup atıyor sobanın içine üzerine de içinden aldığı odunları. Sobanın yanındaki kız ağlamıyor, korkmuyor, gülmüyor da. Kadın bağırıyor, kan bayacak, diye.

Kadın dışarıya baktı bir süre, bekledi. Düşünmüyordu birşeyi. Yağmurdan camların üzerinde top top sular birikmişti. Kimileri birleşip birleşip ince çizgiler oluşturmuyorlardı, onları izledi. Bir-

leşiyorlar ve hep birlikte aynı yere akıyorlardı. Kafasını salladı iki yana, yüzünde giz dolu gülümseme. "Yağmur ne güzel." diye geçirdi içinden. Çalıştırdı arabayı, radyoyu açtı. Eli silceklerin düğmesine gitti, "şık" diye bir ses çıkardı düğme, "işte bu kadar" dedi, duyulur duyulmaz bir sesle.

Arabayı geri aldı, çıktı sıradan. Yavaş gidiyordu araba, kendine yakışmayacak kadar yavaş. Aynaya takıldı gözleri, saçları ne kadar da ıslanmıştı. Gözlerindeki boyalar da akmıştı ince ince, siyah siyah. Eliyle sildi akan yerleri. Pamuğu anımsatan yumuşak bir görüntüsü vardı direk-siyonun üzerindeki ellerinin. Uzun, kemikli ince parmaklar başlı başına bir incelik, güzellik simgesi-ydi. Parlıyordu elleri, uzun tırnakları. Bir yüzük vardı sağ elinin orta parmağında, o da parlıyor, ışıltı saçıyor. Anayola çıktı araba. Sadece önüne bakıyordu kadın, silcekler gidip geliyordu. Radyonun sesini de duymuyordu. Ne göz baktıklarını beyine iletiyor, ne de kulak kendine çarpanları. Uzaklarda yukarılardaydı şimdi o, başka şeylerle ilgililiydi şu anda. Hep geçiyordu yanlarından arabalar. İnsanların aklını çelmek için yağıyordu sanki yağmur.

Odunlar tutuşunca ısındı evin içi, zaten küçüktü ev. Soğuk değildi ama serindi. Kendisi üşümüyordu adam. Boğum boğum terliyordu kadın, yine de bağırıyordu "denuyorum denuyorum" diye. Mutfaktan çorba tenceresini getirdi, sobanın üzerine koydu adam. Sıcak görünce gevşedi çocuk, bacaklarını uzattı, basma bir pijama vardı üzerinde rengarenk. Renkler hep aynı gibi duruyordu kirden. Ayağının birinde bir çorap, öbürüne başka bir çorap; mavisinden parmağı çıkmıştı, küçüktü parmağı.

Üç gündür yatıyordu kadın, adam bakıyordu evin işlerine. Yeni gelmişlerdi daha Ankara'ya. Çocuğu bir komşuya bırakmayı düşünmüştü düşünmesine ama, gidip birisinin kapısını çalmaya cesaret edememişti. Otursundu, n'olurdu yani. İşe de girememişti daha. Bir aydır kadının fesaltın-larından aldıkları parayla yetinmeye çalışıyorlardı. Çorbadan başka yiyecek yoktu evde. İkinci çocuğuna hamileydi kadın, ha geldi, ha gelecekti çocuk. Kimseleri de yoktu koca kentte, kimseyi de çağırılmamıştı. Sıcaktan çocuk uyuyakaldı, kafası bir yana düşmüştü. İnce ince bir yığın örgü vardı başında, hepsi birbirine karışmıştı. Adam kadının başucuna oturmuş, birbirine eklenip eklenip akan ter damlacıklarını siliyordu. Kadın kendinde değildi. Pamukla su veriyordu adam, dudaklarını siliyordu.

Açık esmer tenliydi bu kadın. Gözleri siyah, tatlı bir şehlaydı. Kendisi de bilirdi bunu, gereken yerlere gerektiği gibi bakardı hep. Büyük değildi yüzü, ovaldı; çenesi küçük, inceydi. Kiremit rengi dudakları biçimliydi, yerini bulmuştu. Gülerken maviyi andıran dişleri görünürdü. Özenilmişti bu kadına. Burnu hafiften kırıktı, ne dudaklarından çok yukarıda ne de gözlerinden çok aşağıdaydı. Pek az gülerdi kadın, güldüğünde, ağzını bir yana eğerdi sadece, yüzünde kırışıklıktan iz yoktu. Gül kadar yumuşaktı bu yüz.

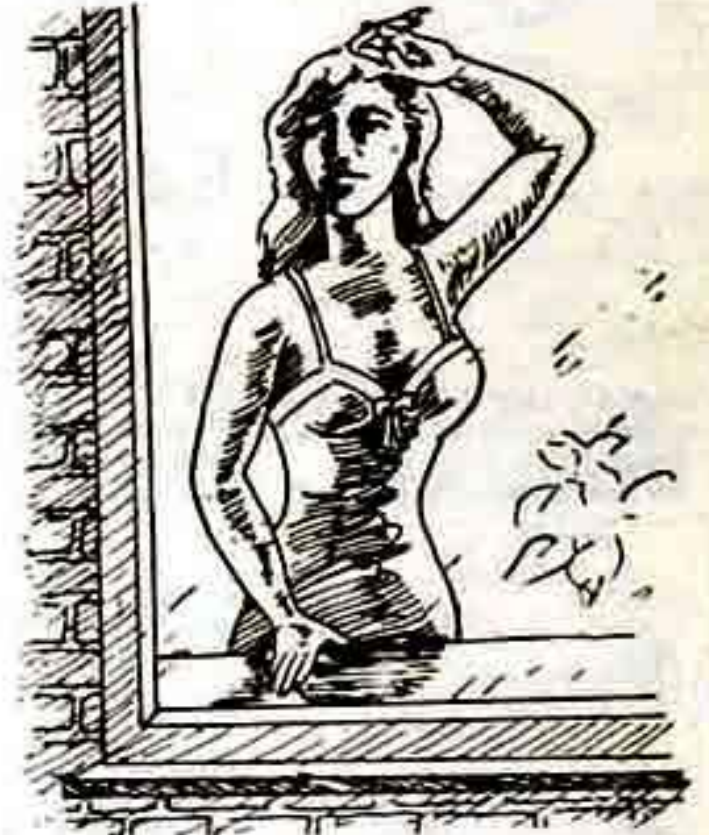
Eli çantasına gitti, sigara kutusunu çıkardı, tek eliyle içinden bir tane aldı. Sigarayı almaya çalışırken parmakları bir piyanist gibi kalkıp iniyor, bütün güzelliği sergileniyordu. Paketi çanta-ya koyup çakmağını aldı. Küçük bir "çıt" sesiyle sigarasını yaktı, yola bakmıyordu yakarken. Uzun zamandır sigara içermi. Öğrencilik... Öğrencilik yılları... Oniki yıl olmuştu fakülteyi bitireli. Hayranları pekçoktu. Hocalar dahil herkes uzaktan ilgi duyardı ona. Ulaşılmaz bir yaratık gibiydi o yıllarda. Pırıl pırıl gelir okula, kendisi gibi bakımlı olmayanlarla ilgilenmezdi. Fransızca kitaplarla doluyordu hep. Sekiz yaşında Fransızca'ya başlamıştı. Bugün de Paris'ten geliyordu. Paris. İki de Wagner almıştı. İki kez uzun uzun çekti sigarasından, yavaş yavaş ilerliyordu araba. Sadece arabaya çarpan yağmur seslerini duymuyordu, içindeki hafif sızı bir tek yağmuru algılamaya zor-luyordu.

Kadın nasıl olmuşsa dalmıştı. Adam hemen sobanın yanında uyuyakalan çocuğu aldı, sedirin üzerine yatırdı. Dört tahtanın sekiz çivisiyle tuttu-

rulması sonucu elde edilmişti -edir. Örtünün altında, oturla oturla hali eskisi gibi sertleşmiş minderler vardı. Köşede, yatağın üzerindeki minder gibi yorganı aldı, orttu çocuğun üstüne. Attırma pamuktandı yorgan. Yorgandan çok, büyükçe bir mindere benziyordu. Küçük bir başka minderi de kullayıp başının altına koydu kızın. Elinden geldigince sessiz olmaya çalışıyordu adam. Kapıyı açtı gürültü etmemeye çalışarak. Askiadaki, askerden gelirken getirdiği parkasını aldı omuzlarına. Potinlerini de askerden getirmişti, astegnen iyi adamdı ama. Acele acele bağlarını gevşetip giydi; bir yıldır yaz kış demeden onları giymişti. Deri kurumuş, parmak yerlerinden patlamıştı, çatlak çatlakta üzeri potinlerin, ağırmişti da renkleri.

Bakkal iki adımı evlerine iyi ki. Hemen bir paket tuz, bir de jilet aldı. Pamuk ıplığı de istedi ama, o yokmuş. En küçük kardeşinin doğumunda da almıştı aynı şeyleri; o zaman bu kadar daralmamışlardı ama, ne güzeldi o zaman, kalabalıklar, hem de vakitleri boldu. Elindakilere takıldı gözü, beş lira güm diye gitmişti. N'apıyım, dedi kendi kendine. Bir dakikaya sığdırmıştı gidip gelmesini. Kadına baktı hemen, uyuyordu, sevindi. Çocuk üzerini açmıştı, yeniden düzeltti.

Kadının ayakkabısını buldu kapının ardında. Üzerini sildi tahta bozıyla iyice, üflledi. Temiz olmalydı, onun üzerinde kesecekti kadın göbeği. Ayakkabıyı getirip sedirin üzerine, çocuğun arkasına yerleştirdi. Karyolanın altından bohçayı çıkardı, içinden kadının salaçkurunu aldı, sabun kokuyordu salaçkur. Bir aydır kullanmıyordu kadın, bebeği sararız diye. Düzgünce katlanıp konulmuştu bohçanın içine, hiç bozmadan köşedeki yatağın üzerine yerleştirdi. Pamuk ıplığı de gerekliydi göbek bağlamak için. Bakkalda olmadığına göre, yorganın kenarından koparacaktı. Çocuğın üzerindeki yorgandan bıçakla bir kol bo-yu kestti. Bir karış yeterdi oysa. Yorgandan çıkarken ıplık yılan gibi ses çıkarıyordu, "ssss" diye. Kadın kıvrınmaya başlamıştı yine.

Hiçbirşey düşünmeden, geçtiği yerleri görmeden büyük bir hızla gitmeğe başlamıştı araba. Yağmur inceli hızlandıkça araba da hızlanmağa başlamıştı. Damlalar hızla cama çarpıyorlar, birleşip de akmağa vakit bulamadan silcek on-ları derleyip topluyor, indiriyordu aşağıya. İçinde, anlayamadığı bir şeye boyun eğmiş, kaptırmıştı ona kendini. Neden olduğunu bilmiyordu bu hızlanmanın.

Arabada başlangıçtan beri bir tek farklı şey vardı. Alabildiğine yüksek sesle Wagner çalışıyordu Wagner. Müziğin ritmine kapılmış, mutluluğa koşmuşçasına özlemişti varacağı yeri. Nereden geldiği, nereye gittiği önemli değildi artık. İçindeki hafif sızının yerini ağrılara, sancılara bırakacağından korkuyordu. Bu sızıyı elinden geldigince uzatmalıydı, bitmemeliydi hemen.

Kadın vargüçüyle bağırmağa başlamıştı, ne dediği anlaşılmıyordu. Birşey söylemiyordu, bağırıyordu sadece. Birden, üzerindeki yorganı fırlattı biryana. Renksiz, su gibi birşey boşandı önce, çarşaf ıslanmıştı, pencereden giren sonuk ışık parlıyordu gelen şeyin üzerinde. Adam koştu hemen, bir tülbent bulup verdi kadının ağzına. Sağa sola, aşağı yukarı sallıyordu kadın elindeki tülbenti, ne yöne salladığı belli olmuyordu kimi zaman. Adam ne yapacağını şaşırılmış. Öbür ucunu da öteki eline verdi. Kadın öyle bir kavramıştı ki, çekebileceğinden fazla gerilmiş ip gibi oldu tülbent. Adam çenesine taktı gergin tülbenti. Bütün gücüyle sıkıyordu kadın kendini, yüzü boğum boğum ter içinde kalmıştı. Kadının alnını silmeye çalıştı adam. Durmuyordu kadın. Kız uyanmış, olan biteni merak içinde izliyordu, sesi çıkmıyordu. Kadının çığlıkları daha da artmıştı, çenesindeki ip gibi tülbente asılıyordu. Kadın bir an durdu. Kız, küçük ıslak bir kafa görmüştü, yu-

(Devamı 12. Sayfa'da)

DUYURU

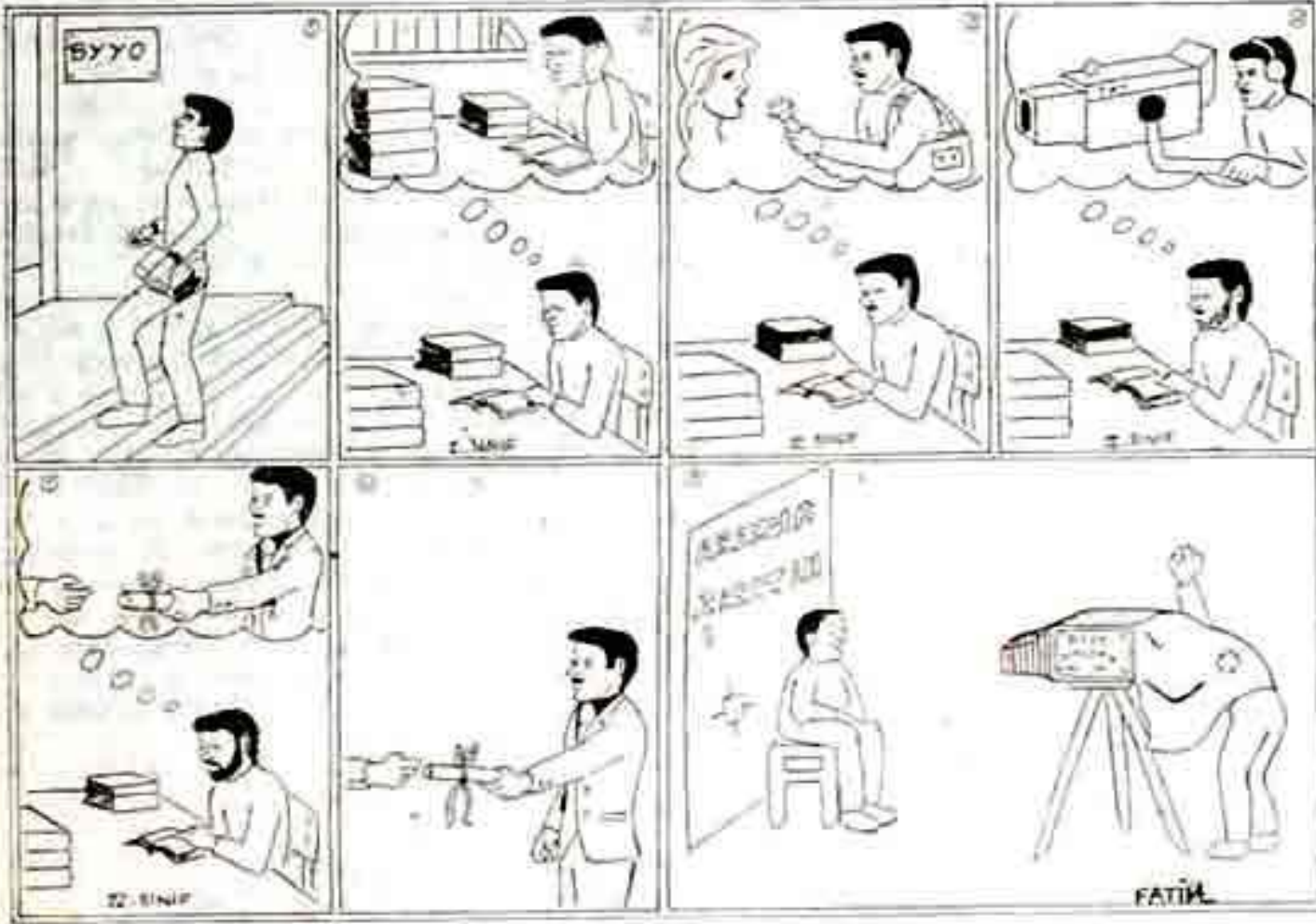
Bizi yaşatacak, bizi anlatacak bir BYYO'lu öğrenci tipi yaratılacaktır. Bize ulaşmış ve gelecek olan tipleri üçüncü sayımızda yayımlayacağız. Yayınladığımız tipler arasında en çok beğendiğinizi oylarınızla siz belirleyeceksiniz.

İlgi ve katılımınızı bekliyoruz.

Fotograf: Behiç ALPARSA

MİZAH

BYYO İÇİN.

Sende benim hatalarımdan birisin
Senin için harcanan zamana yazık
Sen en güzel yıllarımın katılısın
6 Yıllık Öğrenci Osman Şener

DUYURU

ŞU GÜNLERDE DİKKATİNİZİ
ÇEKECEĞİ ÜZERE CLARK
GABLE TİPİ BÖK BIRAKTIM
İLGİLENENLERE (Gözetim) ES'ne
DUYURURUM...

DEMEDİK DEMEYİN

AHMET DEMİR

— İnsan yaşlanınca filozof oluyor. Ben de filozof oldum.
— Dünyadaki nüfus artışını ancak Neron önleyebilir.
— Gençler yaşlılar gibi tutucu değil. Bir müzik parçası etrafında evri-badli birleşiyorlar.

ENGİN ALCORA

— Türkiye'de domuz eti yenmediği için hamburger yerine köfteburger kelimesinin kullanılması daha doğru olur.

ERSİN ONULDURAN

— Benim soyadım "İyi eden" demektir efendim.

EMİN ÖZDEMİR

— Adım gibi EMİNİM KI...

ÜNSAL OSKAY

— Zengin olsam fütük gibi bir sekreter tutardım.
— Hayatı belirleyen nedir? Saatli Maarif Takvimi.
— Çok bilen adamla bilen adam arasındaki fark şudur. Çok bilen adam çok bilendir? bilen adam da bilendir.

ERDEN ÖNEY

— Gencay Şayan'ı da getirirsek basketbolda sizi yeneriz.

— Üçüncü bugün müşterilerim azalmış.

BÜLENT DAVER

— Gelirsem seni döverim karate de biliyorum.

Görünüm alır mısınız?

BYYO'dan Görünüm gazetesini çıkarmadan önce, okul öğrencileri arasında bir anket yapmış, gazetenin fiyatının kaç lira olması gerektiğini sormuştuk. O zaman öğrencilerin saptayacağı fiyattan gazete satılırsa, hocalarımızda kolaylıkla alır diye düşünmüştük. Ama gazetemizin ilk sayısını hocalarımıza götürdüğümüzde, bütçelerinin öğrenci bütçesinden daha fazla açık verdiğini öğrendik. Bu konuda önce hocalarımızın sözlerini aktaralım:

Mehmet Gönübol:
Ücretsiz bırakın, ücretliyse almayacağım.

Özer Ozankaya:
Öğretim üyelerine parasız değil mi?

Ömer Kürkçüoğlu:
Biraz para biriktireyim, sonra alırım.

Bahri Savcı:
Paltomun sağ cebinde 20 lira var, onu aliverin.

Ünsal Oskay:
Param olsa hepsini alır, imha ederim.

Emin Özdemir:
Dil ve yazın hatası varsa, paramı geri isterim.

Ahmet Demir:
Memur adamız, ayın beşinde bizde para ne arar.

Cemal Mihçioğlu:
Gazeteniz çıktı mı? Hadi ilk sayısını alalım bari.

Hocalar da hasta olur

Geçenlerde Ankara Üniversitesi Rektörlüğü, Üniversitenin öğretim üyeleri ve yakınlarının sağlık sorunlarını daha iyi bir biçimde çözmek için bir karar aldı ve bunu yazıyla tüm öğretim üyelerine duyurdu.

Yeni düzenlemeye göre, Mediko-Sosyal Merkezinin mevcut koşulları ve hekim kadrosu yeterli olmadığı için A.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi doğrudan devreye sokularak Kürsü ve Klinik Başkanlarının yardımıyla muayene ve tedavilerin gerçekleştirilmesi öngörüldü.

YAVAŞ YÜRÜDÜN, GERİ KALDIN

Sevimli bir hocamız hastaneye gider. Acelesi vardır, merdivenleri hızla çıkmak istemektedir. Ancak yavaş, yavaş yürüyen iki köylü kadın engellemektedir kendisini. Hoca bakar olacak gibi değil seslenir.

— Yürü be kadın, çık be kadın.

Kadınlardan ses çıkmaz üstelik yavaş yürümeyi sürdürürler, hocamız sinirlenir.

— Köyde de hep böyle yavaş yürüdün, ondandır geri kaldık.

Çikolata mı, Baklava mı?

Çiçeği burnunda doçentlerimiz Fazıl Sağlam, Alaattin Şenel ve Şafak Erel, SBF koridorlarında heyecanlı bir tartışmaya koyulmuşlardı.

Öğrendik ki, ilk kez SBF Fakülte Kurulu'na katılmalarını kutlamak için arkadaşlarına baklava mı, çikolata mı ikram edeceklerini tartışıyorlarmış. Ve aldıkları o güzelim çikolatalar 15 Ocak'ta ilk kez girdikleri Fakülte Kurulu'nda bitivermiş.

KLASİK USULLERİ KİM KULLANIR?

Uluslararası ilişkiler dersinde hoca şöyle bir soru sorar:

SIKIYSA YOLLAMASIN

Türkkaya Ataöv hocamız, bir gün derste Nato'yu anlatırken şöyle der:

— Arkadaşlar, Türkiye'nin bir saldırıya uğraması durumunda Nato ülkeleri, hukukun silahlı yardım yapmaya mecbur değildirler. Örneğin, ABD yardım yapıyor diyerek, iki işe tentürdiyot yollayabilir.

Birden sınıfın arkalarından bir ses duyulur:

— Sıkıysa yollamasın.

TÜRKİYE'DE ÇOK ŞEY DEĞİŞTİ

— Türkiye'de çok şey değişti, çocuklar.
— Ne değişti hocam?
— Samsun'da bir fırıncının beş kızı vardı, beşi de bekardı. Ah Türkiye'de çok şey değişti.

— Geçen yüzyılda iyi işleyen klasik güç dengesi, zamanınızda neden eskisi gibi iyi işlemiyor?

Öğrencilerden biri hemen söz alır ve soruyu yanıtlar.

— Şimdi herşeyin modernleşti, klasik usulleri artık kim kullanır hocam.

Yılmaz İÇÖZ

Tekziptir

—BYYO'dan Görü

NUM MEVKUTESİNİN SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDİRESİNE;

Mevkutenizin 1 Ocak 1980 tarihli 1. sayısının 10. sayfa 5. sütununda «Ayn Şarkısı» «Yarabim Sen Büyüksün» başlığı altında yayınlanan şitir:

«Not: Nagra bir ses alma aygıtıdır» satırına kadar olan kısmı doğru olmakla beraber, son satırdaki:

— Yavv, bu alet nasıl çalışıyor» cümlesi tamamen gerçek dışıdır.

R-TV 4. sınıf öğrencileri uzun ve yorucu çalışmalar sonucu, gecelerini gündüzlerine katarak Nagranın nasıl çalıştığını öğrenmişler, işlerini güçlerini, derslerini bir tarafa bırakıp devamlı Nagrayla röportaj yapmaktadırlar. Okulumuzun tüm öğrencileri, Hocalarımız ve hatta mevkutenizin sorumlu Yazı İşleri Müdürü bizzat buna tanıktır. Dolayısıyla bu cümle, R-TV 4. sınıf öğrencilerinin şeref ve haysiyetine dokunmakta, sanki Nagrayı kullanmasını bilmiyorlarmış izlenimini vermektedir. Kendileri ile ilgili hakikate aykırı düşünceler ve sözler tzaferisi ile onların menfaatlerini bozmaktadır 3. sınıftakilerin yüzüne bakamaz olduk. İkide bir sınıfımıza gelip «Yavv, Nagra nasıl çalışıyor, bize de öğretsenize» deyip kaçıyorlar. Bizi şimdiye kadar tahrik etmeyi başaramadılar ama, insanın sabrının da bir sınırı vardır. Eğer bu cevap ve düzeltme yazımız yayınlanmazsa elimizden bir kaza çıkacak.

Basın Kanunu'nun 19. maddesi gereğince, bu cevap ve düzeltme yazımızın mevkutenizin ilk çıkacak nüshasında aynı sahife ve sütunda ve aynı şekilde ve mümkün olduğu kadar büyük punto harflerle, cevap ve düzeltmeyi gerektiren yazı için resim konulmamış olmasına rağmen, tüm R-TV 4. sınıf öğrencilerini Nagrayı çalıştırırken gösteren bir fotoğrafla birlikte yayınlamanızı saygılarımızla rica ederiz.

R-TV 4. Sınıf Öğrencileri

SPOR

SPOR

SPOR

SPOR OLGUSU ÜZERİNE

ŞEBNEM PAMİR

"Spor" sözcüğü yaş-cinsiyet-ırk-dil ayrımı gözetmek-sizin dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanı farklı biçimlerde de olsa bir araya getiren, bir olgudur. Peki ama, spor nedir? sorusuna bu insanlardan kaçısı doğru bir yaklaşımda bulunabilecektir. Bu olgu üzerinde birbirinin tam karşısı olan tanımlar yapıyor. Kimine göre spor, insanın özünde var olan saldırganlık ve savaşma dürtüsünün barışçıl bir biçime büründürülmüş uygulaması, kimine göre kitleleri uyutma araçlarının en etkinlerinden biri, kimine göre de genç insanları savaşa hazırlama yöntemlerinden biridir.

Spor ve Savaş

Sporun, insanın özünde var olan saldırganlık dürtüsünün barışçıl bir biçime yansımaları olduğu savı, insanın doğasına ilişkin gerçeklerle çelişiyor. İnsan doğuştan saldırgan değildir. Saldırganlık olgusu tarihsel ve toplumsal gelişmelerin bir ürünüdür. Savaşların ancak sınıflı toplumlarla birlikte tarih sahnesine çıkması da bunun en somut kanıtlarından değil midir?

İlk olimpiyatların yapıldığı dönemlerde, olimpiyatların yapılması için savaşlar bırakılırdı (M.O. 776). O çağda olimpiyatlar barış ve kardeşliği simgeleyen şölenlerdi. 1936 yılında Nazi Partisi Berlin'de düzenlenen olimpiyat oyunlarını Alman ırkının diğer ırklara üstünlüğünü simgeleyen bir arenaya dönüştürdü. I. Dünya Savaşı'nın yenik ülkelerine 1920 Antverp, II. Dünya Savaşı'nın yenik ülkelerine 1948 Londra olimpiyatlarına katılma izni verilmedi. Barış ve dostluk şölenlerinden, ırkçılık ve "milliyetçilik" gösterilerine... Bu somut gerçekler de kanıtıyor ki, saldırganlık, insan doğasının değil, belli toplumsal ve tarihsel gelişmelerin bir sonucudur. Ve demek ki spor olgusu böylesi bir tanımlama ile açıklanamaz.

Burjuva ve Sosyalist Toplumlardaki Spor Anlayışı

Sporun kitleleri uyutma aracı olduğunu söylemek de sanırım pek doğru sayılmaz. Bu tanım, olsa olsa sporun toplum yapısına egemen çevrelerce "kullanılış biçimleri"nden biridir. Spor olgusu, insanların sosyo-ekonomik yapıdaki temel sorunları düşünmesini engelleyen, ona "hedefi şaşırtan" bir aygıt olarak, erki ellerinde tutan sınıflarca kullanılabilir. Portekiz'de diktatör Salazar "futbol olmasaydı ülkeyi yönetmezdim" dememiş miydi. Ne var ki, burada yanlışlanılması gereken konu sudur. Söz konusu olan, sporun egemen çevrelerce kullanılış "biçimi" dir. Yoksa özü değil. Bu yanlış tanımla, sporun özüne ilişkin olarak yapanlar, sporun toplumsal değerini ve bu yöndeki etkin kullanım olasılığını da bir çırpıda silmiş olmuyorlar mı? Sporun genç insanları savaşa hazırlama yöntemi olduğu savı da aynı nedenle geçersiz sayılmalıdır. Bu da "belirli" çevrelerin "biçimsel" bir yaklaşımının tanımıdır.

Spor olgusuna ilişkin bu temel yanlışlara değindikten ve çeşitli burjuva toplumlarındaki spor anlayışlarından sonra şimdiye sosyalist ülkelerin spora bakışına bir göz atalım. Sosyalist toplumlarda da spor, yarışma amacıyla yapılmaktadır. Ancak sporun sosyalist ülkelerdeki tanımı "Dünya halklarının gençliğini dostça yarıştırmak Dünya ulusları arasında barış, kardeşlik ve dostça dayanışmayı yayan bir estetik, teknik, fizik süreç" dir.

(Devamı 13. Sayfa'da)

SATRAŇÇ

Bu sayımızdan itibaren çeşitli satranç problemleriyle, satrançsever arkadaşlarımızın kafalarını kurcalamaya başlıyoruz. Oyunları dikkatle seçtik. Seçtiğimiz problemlerin arkadaşlarımızın analiz yeteneklerini geliştirici nitelikte olmalarına özen gösterdik.

Sizlere ilk olarak, 1821 yılında Paris'te Labourdonnais

ile Dechappelles arasında oynanan oyunun finalini veriyoruz. Diyagramdaki pozisyona şöyle bir bakacak olursak siyahın hem pozisyon hem de alet üstünlüğünü hemen görebiliriz. Eğer beyaz hemen bir şeyler yapamazsa, siyah kısa bir süre sonra birden çok piyonunu vezir yapabilecektir. Ancak, siyah birkaç hamleden buyana, beyazın taktik bir kombinasyon planladığını gözden kaçırmış ve buna karşı önlemini almamıştır. Beyazın tek şansı sonu matla biten bu kombinasyona bağlıdır. Nitekim Dechappelles, matla biten bu kombinasyonu başarıyla tesbit ederek Labourdonnais'i mağlup etmiştir.

Şimdi sıra sizde, koyun kendinizi Dechappelles yerine ve bulun çözüm yolunu. Hodri meydan!

Spor Endüstrisi

● KÂR GETİREN HERŞEY ANAMALCI İÇİN BİR UĞRAŞ ALANI OLMUŞTUR. İŞTE "SPOR" DA BUNLARDAN BİRİ.

● ALMAN GURBETÇİ "FUTBOLCUMUZUN BOY BOY RESİMLERİ ÇIKTI MIYDI VALLAH LEBLEBİ GİBİ SATILIYOR GAZETELER".

Çetin ÇETİNER

Anamalcı üretim biçiminin ve anamalcı ilişkilerin geçerli olduğu her ülkede, alınıp-satılabilen her meta, anamalcı gözüyle kâr getiren bir olaydır. Ancak mal ya da hizmet olsun bunları geniş tüketici kitlelere benimsetmek ve kullanılmak için etkin pazarlama örgütüne ve büyük reklam kampanyalarına gereksinimleri vardır. Kâr getiren her şey anamalcı için bir uğraş alanı olmuştur, demistik. İşte 'spor' da bunlardan biri.

Spor olayında alınan ödüller, yengiler, yenilgiler, seyirciler, hakemler, hatta oyuncular asıl olayın figüranlarıdır. Gerçek spor olayı ise bir endüstri, bir politik propaganda aracıdır. Bir basit spor olayının ya da spor kulübünün ardında aklın almayacağı oyunlar oynanır. İşin içine politikacılar, uluslararası tekelcilere, mafyadan büyük tüccara, sanayiciden yüksek bürokratlara kadar çeşitli çıkar grupları girer. İşte 'spor' bunları ve bunların oyunları ile yozlaştırır. Geçtiğimiz yılın olaylarından, bu savları destekleyecek iki örnek verilebilir:

Bunlardan birincisi Avrupa'da futbol oynayan Türk sporcularla ilgilidir. İlyas, Erhan v.b. Bu futbolcular Almanya'da olsun, Hollanda'da olsun oldukça başarılı futbol sergilemektedirler. Televizyonlarda röportajlar yapılmakta, basın, boy, boy fotoğrafları yayımlanmaktadır. Hem de Almanya'da Bizim basınımda da "pehlivan tefrikası" olmuşlardır... Hepimizin göğsü kabarmakta, "bak, olanak tanınca neler yapıyoruz, neler" demekteyiz.

Ama bir de madalyonun tersine bakmak gerek... Alman gurbetçilerden bir kaçıyla görüştük. Şunları söylediler: "Orlarda milyonu aşkınız. Hep aşağılanıyoruz, istenmiyoruz. Bu durumu da değerlendirmesini iyi biliyor Alman milleti. Bir Alman takımında Türk futbolcu oynamaz."

da, biz kızanı seyretimeye hiç gitmez miyiz? Hele bir de iyi oynadığı maçlarda deyme keyfimize."

Gurbetçilere soruyorum, maçı kaçta seyretdiyorsunuz diye, on, onbeş Mark'a giriyorlarmış her maça. Demek ki 20 bin yurttaşımız maçı seyretimeye gitse, on Mark'tan 200 bin Mark, Türk Lirası ile on milyon lira ediveriyor. Alman gurbetçi devam ediyor: "Hele bir de ertesi gün, gazetelerde futbolcumuzun boy, boy resimleri çıktıymıydı, vallah leblebi gibi satılıyor, gazeteler."

Celelim ikinci olayımıza. Durup dururken ortaya bir 'Dünya Karması' çıkartılmıştır. Dünya Karması'na İsa çağırılmıştır. İyi güzel de, bir Dünya Karması oluşturulacaksa bunu 'FIFA' dedikimiz, Uluslararası Futbol Örgütü oluşturur ve Türkiye'de de ilişkili kurması gereken tek örgüt Futbol Federasyonu'dur. Oysa

Federasyon'un böyle bir kararın oluşturulacağından haberi bile yoktur. Peki gerçek nedir?

Şimdi gelin bu olayı sportmence spor yazarı Hasan Uysal'dan dinleyelim: "FIFA özel futbol karşılaşmaları için komiteler kurar. Bu karşılaşmaların çoğu reklam amacıyla olur. Komitedekilerin çıkarlarının bağdaştığı anda gösteride olur. İspanya'da Barcelona ile karşılaşan takım Dünya Karması değil, 'Human Stars' adlı özel bir karmaydı. İsa'nın bu karmaya çağrılış nedenleri arasında Almanya'ya kürek ihraç etmekte olan bir Fenerbahçe kulübü yöneticisinin etkisi olabilir. Biliyorsunuz FIFA'nın Genel Merkezi de Almanya'da. Ayrıca bu olayla Fenerbahçe transfer ayında İsa'yı iyi bir fiyatla satılabilir de..."

Bu kadar iyi pazarlanan ve reklamı yapılan bu olaylara spor demek doğru olur mu?

SPOR SALONUMUZ

Asiye KORAY

Sporla ilgili bütün arkadaşlarımızın bildiği gibi bir spor salonumuz var. Herkesin ilgilendiği ama ilgisinin, hatta kullanımını düzenleyen bir yönetmeliğin dahi olmadığı bir salon. Öğrenci, öğretim üyesi ve çalışanlar ile hepimizin elindeki böyle bir olanığın, hem de sporun kitleleştirilmesinin savunulduğu bir dönemde, iyi kullanıldığı söylenemez.

Spor salonumuzun kullanımına baktığımızda gerçekte tam bir belirsizlik vardır. Kimler, nasıl yararlanıyorlar ve neye dayanarak... Bunun nedeni, öncelikle belli kurallar doğrultusunda bir örgütlenmenin olmayışıdır. Bugün spor salonu günlük kullanım saatleri açısından öğrenciler, öğretim üyeleri, çalışanlar ve bazı kulüpler arasında bölünmüş durumdadır. Salon, hafta arası (5 gün) toplam 25 saat öğrencilere ayrılmıştır. Bu toplam, salonun hafta içindeki kullanımının (sabah 8.30 - akşam 17.30) yüzde 62.5'ni oluşturur. Sistemli ve yönlendirilmiş bir çalışma için

hiç de küçümsenemeyecek bir rakamdır bu. Ancak salt bununla kalmaktadır. Bu saatlerde öğrencilerin spor faaliyetlerini sistemli ve örgütlü bir biçimde yürütebilmeleri için, ilk önce salondan sorumlu ve yetkili bir kişinin ya da kurulun varlığına, bu kişi yada kişilerle öğrenciler arasındaki ilişkilerin örgütlenmesine gerek vardır. Fakülte ve Okulda seçilecek ve yetkili kılınacak bir genel kapitan ile çeşitli dallardaki takımların öğrenci kapitanları arasında böyle bir örgütlenmeye gidilmesi düşünülemez mi?

Dönem sonunun ve sınavların yaklaştığı günlerde spor faaliyetlerinin başladığını ve takımlar arası maçların yapıldığını görüyoruz. Fakat bu maçların ve salonun öğrencilere ayrıldığı saatlerin ders saatleri ile çakıştığı bir gerçektir. Öğretim sistemimiz ders dışı bir uğraş için öğrencilere zaman bırakmamıştır. Sabah 8.30 - akşam 16.30 arası ders yapılır. Programların düzenlenmesi (Devamı 12. Sayfa'da)

İLK ELEMELER TAMAMLANDI

SBF SPOR ŞENLİĞİ İÇİN
YAPILAN ÖN ELEMELERİN
İLK YARISI TAMAMLANDI

Geçtiğimiz günlerde ilk yarısı tamamlanan turnuva elemeleri basketbol, voleybol, masa tenisi dallarında yapılmıştır.

Turnuvaya SBF ve BYYO öğrencileri, öğretim üyeleri ve çalışanlar kendi aralarında oluşturdukları takımları ile katılmışlardır. Aldığımız bilgiye göre ikinci elemeler mart ayı içinde yapılacaktır.

FUTBOLA İZİN ÇIKTI

SBF Yönetim Kurulu, SBF spor salonunda yeniden futbol oynanmasına izin vermiştir.

Fakültemizde bir süreden beri oynanan salon futbolu SBF salonuna gerekli özenin gösterilmediği gerekçesiyle yasaklanmış fakat daha sonra okul futbol takımını oluşturmada ve futbol ile ilgilenen-

lere olanak sağlamada büyük katkısı olduğu konusunda anlaşmaya varılarak izin verilmiştir.

İzin verilmesi SBF ve BYYO'daki futbolseverleri tarafından büyük sevinçle karşılanmış ve tüm bu öğrenciler adına FUTBOL ŞUBESİ bir teşekkür bildirisi yayınlanmıştır.

FLAHERTY

(Başarafa 7. Sayfa'da)

Zamanlama ve düzenlilik sorunu, imgesel bölümlerin kurgulamada iki yaratıcı işlemin terk edilmesiyle ikinci öneme düşmüştür. Selüloid malzemenin seçme taslağında bulunması, pratikte çok zor çalışmayı gerektiren bir iştir. Bundan başka, en iyi yaratıcı işlem, yüksek derecede deney, çekimdeki temanın iyi biçimine değer biçme yeteneği ve artistik yargı ister. İkinci olarak, en önemlisi başlangıçtaki seçimde, çekim montajında (peşpeşe eklenmesinde) anlatıcı seri içinde çekimlerin düzenlenmesidir.

Bizce Flaherty'nin asıl önemi, kaybolmaya yüz tutmuş ekinlerle ilgili olarak antropolojik belgeler bırakmasıdır. İnsanın doğaya egemen oluşunun öykülerini, yollarını görürüz Flaherty'de, bizi ilgilendiren de budur.

Başlangıçtaki belgesel film tanımımıza göre Flaherty, yalnızca, bazı gerçekleri yansıtmış. Ama nankörlük etmeyelim, bize belgesel sinemayı farkettiler kişi olmuştur. O zaman, "aklim fikrim sana emanet sinema makinesi... sinema stüdyolarının yedikleri, içtikleri onların olsun, sen bize dünyamızı olduğu gibi anlatmaya bak, olduğu gibi, allayıp pullamadan, süslemeyen." (4) diye dilekte bulunabiliriz.

(1-2-4) Bedri Rahmi Eyüboğlu (Delişik, 1975)

(3) Roy Arnes Film and Reality an Historical Survey 1975

Yalın Tolga ile söyleşi

(Başarafa 6. Sayfa'da)

za gelmeye başladı. Bu benim için sevindirici bir gelişme. Bu uygulamayı bütün Türkiye'de yaygınlaştırmak gerekir.

— Tiyatronun halka ulaşmamasının nedenlerini salt sinema ve televizyon ile açıklamak sizce mümkün müdür?

— Hayır. Biz halka ulaşmıyorsak suçu sinema ve televizyonda aramak kendimizi aldatmak olur. Ben bu konuda halkımızı değil sanatçıları suçluyorum. Hükümetlerin kültür politikalarını suçluyorum. Bu yıl çıktığımız turnelerde en büyük hasılatı Hakkari'de sağladık. Dışarıda kalan halk, oyunları izleyebilmek için kapılara hücum etti.

Türk oyun yazarlarının oyunlarının sahnelenmesi son yıllarda belirgin bir şekilde gözlemleniyor. Bunun tiyatromuzun ulusallaşmasına katkısı nedir?

— Tiyatroyu ulusallaştıracak, tiyatro kültürünü yaygınlaştıracak diyorum. Oyun yazarının olmadığı bir tiyatro düşünülebilir mi? Hiç tiyatro seyretmemiş insanları Romeo ve Juliet'e getirirsek daha başlangıçta konuya yabancı kalır. Oysa anlatmak istediğimizi Ahmet ile Ayşe ile vermek mümkün. Ancak ulusallaşmanın yanında evrenselleşmeyi gözardı edersek istenen sonuca ulaşamayız.

— Tiyatronun ve tiyatrocuların sorunlarını kısaca açabilir misiniz?

— En başta teknik olanaklılık söz konusu. Örneğin Batı'da sahnede kar yağdırma bir alet kullanılıyor. Seyrettiğinizde adeta üşüyorsunuz. Oysa bizim şu anda elektrik kısıtlamasına karşı kullanılabileceğimiz bir jeneratörümüz bile yok. Ayrıca oyunculara verilen ücret tatmin etmekten

çok uzak. Biz sanatçılara veremeliyiz ki, karşılığında alabilelim.

TV'de staj izlenimlerim

(Başarafa 8. Sayfa'da)

ÖNERİLER

Demem o ki, bir bütün olarak öğrenciler, öğretim kadrosu ve yönetim işbirliği içinde, staja işlevsel olabilecek bir statü getirelim...

Burada önerileceklerim:

1 — Bölüm ayrımının dengeli olmasını sağlamak (Görünümün katkısı olacaktır).

2 — Staj zamanının incelenerek tekrar düzenlenmesi, ders yılı içinde belirli sürelerle öğrencileri gönderme. Kısa sürede, geçen dönem TV'de staj yapamayan öğrencilerin durumlarının açıklığa kavuşturulması ve onlar için TRT ile ilişkiye geçilmesi.

(Başarafa 3. Sayfa'da)

olarak üstlenmiş bulunan Murat olacaktır. Daha sonra da, adeta sabah erken gelme yarışında olan Genel Müdür Yaşar Güngör ve İstihbarat Şefi Şelâh Kahrımanaktan kapıda görünür. Sayıları yirmiyi bulan ajans çalışanları da onları izlerler. Akajans'ta herşey olduğu gibi sabah toplantılarından önceki gazete okumada bile bir disiplin göze çarpar. Genel Müdür'ün önünde toplanan gazeteler, daha sonra bütün masaya dağılır. Bir gün öncenin ve gecenin değerlendirilmesinin yapıldığı toplantıdan sonra, istihbarat şefi gündemde yer alan olayların izlenmesi için görev dağıtır. Ajans'ta kalanların bir kısmı büro içinde haber kovalarken, diğerleri de özel haber hazırlamak için çalışır. Bu arada UPI'nin geçtiği haberlerin çevirisi yapılarak abonelere dağıtılır. Akajans'ın başta TRT, Tercüman, Milliyet olmak üzere çok sayıda abonesi vardır.

Büro dışında görevlendirilen gazeteciler, öğleye doğru dönmeye başlarlar. Bu saatler genellikle ajansın en hareketli saatleridir. Haberler yazılır, düzeltilir, telexe verilir, telefonla haber alınır, çekilen filmler yıkanır ve

Spor salonumuz

(Başarafa 11. Sayfa'da)

zenleniş, özellikle derslere devam zorunluluğunun yürürlüğe girmesi, değil spor yapmamıza, mesleğimizle ilgili olarak uygulama yapmamıza da fırsat vermezken Üniversite gençliğinin, kitle sporu denilen olayın içinde yeri olmadığını düşünmek olandır...

Ayrıca salonun kullanım saatleri ve kapasitesi sınırlıdır. Herkesin arasına gelip salondan yararlanmak istemesi yanlış bir anlayıştır. Salon ancak belli bazı spor faaliyetlerinin yapılabilmesi için nitelikleri taşıyor. Basketbol, voleybol ve hentbol gibi. Kanımızca salonun gelişigüzel kullanılmasının önlenmesi gereklidir. Sporun sistemli bir hale getirilmesi gerek spor yapanlar, gerekse seyirciler açısından daha çekici ve yararlı olacaktır. Ülkemiz açısından ise bu tür bir girişim, en azından her türlü spor seyircisinin bugünkü olumsuz niteliklerinin değişmesinde, hem bugün hem de gelecekte iyi bir adım başlangıcı, sporun kitleleştirilmesi yolunda yapılmış bir görev olacaktır.

Bilinmeyen Yanlarıyla

(Başarafa 5. Sayfa'da)

İlginc anı olarak bazı unutamadığım fırtınalar vardır gemilerde. Koca bir gemi batacakmış gibi oluyor. Şimdiki İzmir gemisi değil, eski İzmir gemisi, şimdi hurdaya çıkardılar. Bir kış Zonguldak'a gidiyorum. Çok büyük bir fırtınaydı, boğaz ağzından dönmek zorunda kaldı gemi. Dönerken birkaç tehlikeli manevra yapması gerekiyordu. Dalgaları bir baştan vurup, sonra da arada birkaç tane bordadan yiyeceği dalgayı atlatıp, sonra kıça almak dalgayı. O şey sırasında gemi bayağı şahlandı, tekne dımdık, nerdeyse havaya kalkar gibi oldu. O sırada geminin kıcındaydım. Bakıyorsun kıçtan ortasında olsanız o kadar gözükmez- başa baktınız mı, dünya altüst geliyormuş gibi bir izlenim oluyor. O sahneleri unutmam mesela.

O zaman ölüm korkusu gelmiş miydi aklınıza?

Genellikle ölüm korkusu, bilmiyorum nasıl bir korkudur. Başka zamanda da gelmedi bana. Yaşam bittiği zaman zaten bittiğinin farkında değilsiniz, dolayısıyla öyle bir korku olmaması gerekir. Birşey hoşunuza gittiği zaman onun farkında olursunuz. Olduğunuz zaman öldüğünüzün farkında değilsiniz ki.

Pekçok sorumuz vardı ama sık sık vurulan kapı, vaktimizin dolduğunu anlatıyordu. Son bir soru daha sorduk: Öğrencilerinde aradıkları nitelikleri... Belki yazımızı okuyan arkadaşlar, Hocamızın sınıftan hoşnut olarak ayrılmasını sağlardı. Tüm konuşmamız boyunca yüzünden eksik etmediği gülümsemesiyle yanıtladı bu sorumuzu da.

Benim en çok sevdiğim şey pırıltıdır. Benim pırıltı dediğim şeyi beklerim. Pırıltı yalnız zekadan ibaret değil. Yanlı zeki öğrenci ilginç öğrencidir ama zekadan ibaret değildir. Zeka artı bilgi, daha doğrusu bilgiyi zekice kullanmak. Birşey söylediğiniz zaman, ona öğrenciden böyle bilen ve zekice bir tepki gelmesini isterim. Tepkisiz öğrenci hoşuma gitmiyor, yani öğrenciyle diyalog olsun isterim sürekli. Olmuyor aslında, ama olduğu zaman seviyorum.

Konuşmamızı engelleyen zamana ve gelen konuklara kızmamak elde değil, daha futboldan sözedecektik; Hocamızın futbol merakını bilmeyen yoktur. Bir yandan da pırıltı sözü kafamı karıştırdı, bende de var mı acaba diye düşünerek ayrıldım yanından.

Çağdaş Gazeteciler

(Başarafa 5. Sayfa'da)

lendirilirken, ikinciliği Cumhuriyet'ten Tan Oral kazandı. Üçüncülüğü ise Dünya Gazetesi'ndeki "Dört Dörtlük Toplum" karikatürüyle Seydali

Gönel ve Güneşli Dünya Dergisi'ndeki "Anayasa" karikatürüyle Erdoğan Eser aldılar.

İnceleme Araştırma Dalında birinciliği "Sigaranın Dumanı" başlıklı incelemesiyle Cumhuriyet'ten Dinç Tayanç kazandı. İkincilik ödülünü de "Halk Şiirinde Toplumsal Olaylar ve Başkaldırmalar" başlıklı araştırmasıyla Demokrat Gazetesi'nden Mehmet Bayrak ve Bogaziçi başlıklı incelemesiyle Milliyet Sanat Dergisi'nden Adnan Özyalçın kazandı. Üçüncülüğü ise "Şüpheli Ölüm" başlıklı yazısıyla Üçüncülüğü aldı.

TRT Haberciliği, Radyo-Televizyon Programcılığı dalında ise "TRT yönetiminin TRT çalışanlarına özgürce program yaratma olanağı tanımadığı" gerekçesiyle ödül verilmedi.

Çağdaş Gazeteciler Derneği Başkanı Yılmaz Ateş Görünüm'e yaptığı açıklamada "Yılın Gazetecileri" Yarışmasının amacının gazetecilik alanında sorumlu, toplumsal gelişmeye katkıda bulunacak basın emekçilerinin ve basının teçhikini sağlamak olduğunu söyledi.

Bir ajansın günlüğü

başılır, fotoğraflar faksila geçilir.

Gazetecilikte öğle tatili olmadığından, bütün arkadaşlar üçer dörder kişilik gruplar oluşturarak çevredeki lokantalardan yiyecek birşeyler getirirler. Masalararası konuk ağırlama ve esprilerle yemekler son derece neşeli geçer.

Öğleden sonra, görevli olarak büro dışına çıkanların dışındakiler, telefon zillerinin arada sırada kestiği tatlı bir söyleşiye dalarlar.

Akajans'ta bir gününü geçiren herkes burada ilişkilerin karşılıklı sevgi ve saygıya dayandığı izlenimini edinebilir. Sayıları yirmiyi bulan ve çoğu okullu olan Akajans çalışanları aralarında son derece yakın, dostça ilişkiler kurmuşlardır. Çoğunlukla genç meslektaşlarımızın çalıştığı ajans'ta, bütün işler karşılıklı dayanışmayla disiplinli bir biçimde sürer gider.

Günün geri kalan kısmı, olağanüstü bir olay olmadığı sürece sakinlik. Saat 6.00'dan sonra, herkes birer ikiser evinin yolunu tutar. Tabii akşam her hangi bir durumda, acele çağrılabilirliği olasılığını da göz önünde bulundurarak.

ZARİF BİR...

(Başarafa 9. Sayfa'da)

muktu gözleri. Kaydı, geldi çocuk yavaş yavaş. Gülyordu adam, kadın. Çocuk da gülyordu. Kadının sesi çıkmıyordu artık; çıkan tek ses vardı, çocuğun sesiydi o da. Alabiliğine bağırıyordu, ben geldim, ben geldim, dercesine. Hemen bağladılar göbegrini, öldüdü yoksa.

Böyle olmamalıydı, diyordu kadın. Müzik bitmişti radyoda. Evinin önündeydi artık. Çıktı arabadan, elinde anahtarlar ve iki Wagner vardı, almadı başka birşey. Yağmur hâlâ devam ediyordu. Yağmurla doruktaydı sızı. Bitmemeliydi... Yok-

tu başka yolu bu sızıyı sürdürmenin... Ağır ağır çıktı merdivenleri. Ayakları durmuştu, bilmiyordu altıncı katta olduğunu. Uzattı araştırdı, açtı kapıyı.

Ne yaptığının bilincinde değildi, soyunmağa başladı. Bluz, etek, ayakkabılar, çorap, çamaşırlar... Çırlıçıplaktı şimdi. Yavaşça bıraktı plakları portmantonun üzerine. Banyoya yöneldi. Duşu açtı, ılık su, döndü birkaç kez suyun altında. Yeterdi. Saçlarını kuruttu, biçimlendirdi. Çırlıçıplak çıktı banyodan, yürüdü öylece, odasına geçti. Şişelerden, tüplerden, kutulardan birşeyler alıp sürdü yüzüne. Kara kalemle çıktı gözlerine. Dikkatle baktı kendine aynada, güzeldi gerçekten; uzun uzun baktı her yanına.

Çıplaktı hâlâ. Wagner'i aldı, yerleştirdi pika-

bin üzerine, dönmeye başladı plak. İçki koydu kendine. Giyinmeliydi artık; en güzellerini seçti giyeceklerinin. En üste en güzel tayyörünü giyecekti, leylak rengi olanı. Müzikle birlikte giyinirdi... Döndü, döndü baktı aynada kendine. Çok güzeldi... Başa aldı Wagner'i. Gitti pencereyi açtı; ne kadar da coşmuştu yağmur. Ancak böyle hakedilebilirdi, bu sızıyı sürdürmek. Sandalyeyi aldı, pencerenin önüne yerleştirdi. Yağmur birazdan dururdu. O zaman bitirdi sızı... Ya yaşam... Çıkardı terliklerini, düzgünce yan yana getirdi. Çıktı üzerine sandalyenin. İndi yeniden, aynaya baktı, gerçekten güzeldi. Müzikte ne kadar coşkundu. Evet, evet... Çıktı sandalyenin üzerine yeniden. Yağmurla Wagner... Bıraktı kendini camdan aşağıya.

Görünüm

(Başarılı 1. Sayfa'da) Sında ciddi ve içtenlikli bir ses olmamız için gerekli, ancak yeterli değil. Bağımsızlığımızı gücümüzle koruyabileceğimizin bilincindeyiz. Bu aşamada yazı kadromuzun henüz emekleme aşamasında oluşu bizleri sınırlandırabilir. Böylesine bir engel aşılmaz değil, birbirini atlatmaya çalışan gazetecilere değil, birbirine destek olan "hem öğrenen, hem öğreten"lere sahibiz.

Yazı işlerinden - satış aşamasına değin BYYO öğrencilerinin ürün olan Görünüm'ün başarısı, kendisini yenilediği oranda sürecektir. Başarılarımız sürdüğü oranda "okullar"ın varlığını kanıtlamakla kalmayıp, doğruları daha iyi bir biçimde ortaya koymuş olacağız.

Görünüm'ü yaşatmak onuru "O'nun çıkmasında emeği geçen herkes" kadar, emek vererek eleştiren, öneriler getiren tüm okurlarımızın, sizlerin...

Gnurulu, nitelikli bir gazete için amatör bir ruhla çalışıp profesyonel bir ürün oluşturmayı görev biliyoruz. Bunun için de hem kendimize, hem okuyucularımıza güveniyoruz.

"Hepinize hepimizden MERHABA" demiştik, şimdi ise hepimize hepimizden yürekten bir SAGOLUN!

Geray: Yaptığımız

(Başarılı 1. Sayfa'da) tışmeleri gerektiğini söylemiş, "bu tip bir yayın organı kanımca gecikti ama, bu da basımının böylesi bir uygulamaya için hazır duruma gelmesini sağlamak zorunluluğundan doğdu" şeklinde konuşmuştur.

"İlk sayının kendine özgü bazı eksiklikleri bulunabileceğini" dile getiren Prof. Geray, görüşlerini basımının bu tür kullanımlara sokmakta duraksayan anlayışlara karşı yaptığımız savaşım sonunda güzel bir ürün doğdu" biçiminde anlatmıştır.

Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkanı ve Yankı Dergisi Yazı İşleri Müdürü Yılmaz Ateş ise Görünüm'ü yaşama kavuşturana geç kalması olmalarına rağmen kutlamak gerektiğini söyleyerek, "Görünüm öğrenciler için bir laboratuvar, kamuoyu için basını değerlendirmede bir ölçü olabilir" demiştir. Ateş, "Bana göre Görünüm'ün amacı bu olmalıdır. Bu amacını gerçekleştirebilmesi için de ciddi basın kuruluşlarıyla işbirliği yapması gerekir" biçiminde konuşmuştur.

Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Hasan Cemal, "Öğrencilerin pratikle kaynaşmalarını ve pratik içinde yetişmelerini sağladığı için olumludur" demiştir. Hasan Cemal bu konuda görüşlerini şöyle sıralamıştır:

"Özellikle Türk basınına eleştirel bir gözle bakılır ve Türk basınının eksiklikleri, zaafı, güncel olaylara yaklaşımındaki yetersizlikler ile nesnellikten uzak habercilik an-

layışı ciddi bir biçimde gün ışığına çıkarılırsa, çok yararlı bir iş yapılmış olur. Bu kapsamda bir yayın organına, Türk basın emekçilerinin de büyük ihtiyacı vardır. Neyi yapıp, neyi yapamadıklarını görürlerse, onlarda kendilerine çeki düzen verebilirler. Ve bunda da en büyük görev tabiatıyla öğretim üyelerine düşmektedir".

Cüneyt Arcayürek, "Eskiden Devlet Tiyatroları'nın bir tabikat sahneleri vardı, orada çalışırdı. Bu gazetede, başarılı bir tabikat sahəsi, iyi bir laboratuvar" demmiştir.

BYYO öğretim üyesi Doç. Dr. Aysel Aziz'de, "Görünüm, BYYO'nun basın kısmının varlığını, emeklemeden yürüyerek, hecelemeden konuşarak kanıtlamaya çalışan sıcak, sınırsız ilk ürün" diyerek görev alan tüm arkadaşları kutlamıştır.

SBF öğretim üyesi Dr. Ersin Onulduran, "Gazeteyi beğendiğini, okul haberlerinin, röportajların ve mizampajın iyi olduğunu" söylemiştir. Onulduran, gazeteye biraz daha çok fotoğraf konulmasının iyi olacağını sözlerine eklemiştir.

İzmir Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu öğrencisi Ayhan Atahan Görünüm'ün ileri bir adım niteliği taşıdığını belirtmiş, "Bir gazetecilik okulunda gazete yayınlamayı çok özledim. Biz burada geçen yıl böyle bir deneye giriştik, ancak hem maddi yünden sıkıntıya girdik, (masrafı cebimizden karşılamak zorunda kaldık) hem de çeşitli engellemelerle karşılaştık. Ve maalesef sadece bir sayı çıkarabildik, diyerek başarı dileklerini iletmıştır.

Kitap fiyatları

(Başarılı 1. Sayfa'da)

kin olarak şunları söylemişlerdir:

"Türkiye'nin kağıt gereksiniminin büyük bir bölümünü karşılayan Seka'dan yeterli kağıt alamadığımız için, a-çığımız karaborsadan kapatıyoruz. Ancak sürekli yayın denen 'Adı var kendi yok' bazı dergi ve 'naylon gazetelere' Seka tonlarca kağıt veriyor. Bu kağıtlar karaborsaya sürülmektedir. Biz de yüksek fiyatlarla satın alarak aradaki farkı doğrudan kitap fiyatlarına yansıtmak zorunda kalıyoruz".

Yeni kitap basılamıyor

Yeni kitap basımının yavaşlığı için riskli bir iş durumuna geldiğini söyleyen kitabevi sahipleri "Yeni kitap basımının yapılmaması da kitap fiyatlarını artıran diğer bir nedendir" demişlerdir. Edinilen bilgiye göre günümüzde 320 sayfa bir kitabın üç bin tane basılması bir milyon TL'ye mal olmaktadır. Bu kadar maliyetle bir kitabı basan yayınevinin bu kitabın dağıtımının engellenmesi durumunda iflas edeceği belirtilmiştir.

Spor olgusu üzerine

(Başarılı 11. Sayfada)

Bu gerçeklerin ışığında sporun, toplumsal yapının yansıması olarak tanımlanması da daha somut olarak anlaşılabilir.

Sporun ya da spor dalının toplumca benimsenebilmesi, onun, o toplumun değer yargılarına, toplumun içinde bulunduğu koşullara, gerçeklerine beğenisine bağlıdır.

Hikaye-i Mahmud Bedreddin

(Başarılı 6. Sayfada)

YENİ BİR DÖNEM

Artık Bedreddin'in gönül gözü gerçeği görmüş, tüm bilgilerin insanda olduğunu anlamış, "cahiller"le birlikte olup, dünyadan acının-sömürünün kaldırılması gerektiğine inanmıştır. O sıralarda Anadolu Timur'un saldırıları sonucu acılar içindedir. İşte bu dönemde Bedreddin bilgileriyle halkın yanındadır. O anlatıkça gerçeği, ezilen insanlar ona katılır, Anadolu'da beylik kavgaları başlamıştır. Musa Çelebi Bedreddin'i kazaskeri olarak yanına alır. Bu ikili Osmanlı Beylerini tedirgin eder. Çünkü düşünceler eyleme dönüşmektedir.

Mehmet Çelebi ile Musa Çelebi'nin beylik için savaşmalarını gösteren sahne gerçekten güzel. Az insanla büyük bir kalabalık canlandırılmış. Bunda dansların, mizansenin payı büyük. Savaşı kazanan Mehmet Çelebi Bedreddin'den ötürü tedirgindir. Onu öldürmek üzere bir mahkeme kurur. Güçlü görünen (!) Mehmed Çelebi -karşısında ölümünden korkmayan Bedreddin- neyi yargılayacaklarını bilemeyen yargıçların şaşkınlığı, güzel bir üğgen oluşturuyor. Bu sahnedeki oyunculuğu gerilimi daha da arttırmakta. Karşımızda Bedreddin'in bilgeliği ile gittikçe çözülen bir hükümdar var. Bedreddin sonunda öldüğü halde, yenik düşen Mehmet Çelebi'dir. Çünkü ölen yalnızca Bedreddin'in bedenidir, düşünceleri halk arasında yaşamaktadır.

AST çalışanları dar bir sahnede, ucuz-basit dekorlarla, gösterişsiz kostümler, az bir oyuncu kadrosu ile büyük bir işi başarmış. Timur Selçuk kendini bir kez daha yenilediği müziği ile, Akan, oyunun şiirsel dili ve su gibi akan sahnelemesiyle, duyarak -düşünerek- inenarak oynayan oyuncular emekleriyle, Bedreddin'in ÖLMEZLİĞİNİ bir kez daha kanıtıyorlar.

Ressam Cemil Eren

(Başarılı 6. Sayfa'da)

rimuz bir hayli çözümünir resim derslerini sevmeydim. Neden sevmeydim. Öğretmen bir konu getirirdi. Bu bir tüfek veya havan topu olur ve bunların resmini yapmamızı isterdi. Ama bu biraz teknik resim oluyordu ve konu olarak ilgilendirmiyordu beni. Böyle şeylere diğer okullarda da çok rastladım.

"Sanatçılara gelince. Onlar kendilerine düşeni yapıyorlar. RESME BAŞLAYIŞ VE DEĞİŞİM

"Resme 1946'da başladım. İlk yıllar figuratif resim yapıyordum. Daha sonra 1954 ile 1958 arası geometrik (soyut) resme çalıştım. Bu da kendi içinde bir gelişim ve değişim içindeydi. Başladığı gibi sürmedi. Tabi o yıllarda ülkemize gelen soyut resimde anlatım gücünün daha iyi görünmesi, benim de ona başlamama neden oldu. Soyut resim, bir yere kapanıp yapılabiliyor, konu aranmıyordu. Gençlikte kolay geliyordu. Doğa ile de tanışmamıştım. Resimde, giderek elemanlar ve renk azaldı. Beyaz, tuvale yaklaşan bir çizgi oldu. İşte o noktada figürler çıktı ortaya. 1967'lerde falan. Bulutların toplanıp, bir form anlatması gibi biçimlerdi bunlar. Tam figürler de değillerdi. Sonra iyice şokillendi. Büyük şehir bunalımları doğaya açılmayı getirdi. Böylece peysajlar, tekneler sahneye girer.

SANATTA TERÖRİZM

Günümüzdeki dünya resminin değerlendirilmesi... 1979'da edindiğim izlenimlerle konuşabiliyorum. Dünyada sanatın merkezi Paris'ten New York'a kaydı. Resmin son gelişmelerini 1979'daki yurt dışı gezilerimde gördüm. Bana çok aykırı geldi. Sanki artık resim değil, resme karşı bir şeyler

yapmak istiyorlar. Sanatta terörizm yani. Sanatta bugüne kadar yapılmış ne kadar güzel şey varsa kirletmeye çalışıyorlar, sanki sanattaki güzel şeyleri katletmek istiyorlar. Pop-Art'ı bile aratıyorlar. Bir sergide duvar büyük-lüğünde tablolar gördüm. Tuval paçavralarla kirletilmiş ve duvara asılmıştı. Buna resim dendi.

Bu türün çok kötülerini, Londra'da ve Paris'te de gördüm. Adam beyaz fayansları çeşitli sayılarda bir araya getirmiş, çerçevelemiş duvara asmış. Bugün ileri sanat diye öne sürülen şeyler bunlar... Estetik hiç bir kaygı olmadan geçmiş yılların intikamı alınmaya çalışılıyor. Olay, sanat alanında isminden sözettirmeye dayanıyor.

Yeni gerçekçilik ise, bir kaç yıldır yapılagelen bir olay. Bu gerçekçilik de daha önceki-lerde olan sanat ve estetik kaygıları yok. Renk armonilerine önem vermezsiniz, çığır-kan renklerle resim yapıyorlar. Konuyu olduğu gibi fotoğraflamışcasına yansıtıyorlar.

İlk kez haziran

(Başarılı 1. Sayfa'da)

keye zarar verecektir" demiştir.

BYYO'daki başarı durumunun düşük olmasının nedeninin derse devamsızlık ve ilgisizlik olduğunu söyleyen Prof. Türkaya Ataöv'e göre ise bu yıl derse devam ve ilgi artmıştır. Prof. Ataöv bu nedenle başarı oranının artabileceğini de sözlerine eklemiştir.

toplam öğrenci sayısı 234 olan birinci sınıftan 94 öğrenci bir üst sınıfa geçmiştir. Birinci sınıfta en fazla kişinin kaldığı ders ise İktisat olmuştur. İkinci sınıfta en başarısız olunan dersin Uluslararası Politika olduğu belirlenmiştir. Toplam öğrenci sayısı 158 olan ikinci sınıfta 84 kişi üçüncü sınıfa geçebilmiştir.

BYYO Yönetim kurulu 2.1. 1981 gün ve 271 sayılı toplantısında 22 öğrencinin normal süresi içinde okulu bitiremeyecekleri anlaşıldığından kayıtlarının silinmesine karar vermiştir.

Gazeteler şimdi de

(Başarılı 1. Sayfa'da)

sıkıntısının başladığı Aralık 1979'dan sonra gazeteler, 14 ile 16 arasında değişen sayfa sayısını kağıt sıkıntısı olan dönemlerde azaltmışlar, daha sonraki dönemlerde ise ek vermeyi sürdürmüşlerdir.

YETKİLİLER NE DİYOR?

Günaydın gazetesinin iç sayfalarında verdiği ekonomi ekini, sayfa değil, ek olduğunu belirten Necati Zincirkıran, "bugün halk, ülkesinin üretim-tüketim rakamlarını, enflasyon oranlarını hatta dünyada petrolün varlığının kaç tane olduğunu bilir durumdadır. Gazeteler sözü edilen konularda okuyucularının önünde gitmek, yeterli bilgileri vermek durumunda"dır" demiştir. Ekonomi ekinin büyük kentlerde verildiğini söyleyen Zincirkıran, şu anda ev kadınına seslenen Saklambaç ile Lak Lak adlı mizah eklerini de verdiklerini kaydederek, Avrupa'daki gazetelerle Türkiye'de çıkan gazeteleri kıyaslayarak: "Avrupa'da gazeteler sayfa sayısı olarak daha fazla çıkıyor. Her konuda geniş bilgi veren bu sayfalar daha çok araştırmayı gerektiriyor. Biz Türkiye'de, kendi capımızda Günaydın olarak bir şeyler yapmaya çalıştık. Tısrada 8 sayfa, büyük şehirlerde ise 12 sayfa çıkmaktayız. Bu da ekonomik zorluklar nedeniyle" demiştir.

Hürriyet Gazetesinden 8. Gün Teknik Editörü Leyla Ismier, pazar günleri verdikleri ek hakkında "her kesimden kişiye seslenilmesine dikkat ettiklerini, dergiye benzeyen bu ekini, araştırma, belgesel ve röportaj olmak üzere üç ana unsuru olduğunu" söylemiştir.

Bir süre Yaşam magazin ekini veren Milliyet gazetesi ise daha sonra yayını durdurarak yerine Atatürk yılına hazırlanan bir belgesel ek vermeye başlamıştır. Ömer Sami Coşar'ın hazırladığı bu belgesel ekini, Yaşam eki kadar tirajı arttırmaya etkili olacağını söyleyen Milliyet Gazetesinden Mete Akyol bu konudaki görüşlerini şöyle açıklamıştır:

"Yaşam ekini çıkartmamızdaki amaç, belirli bir kültür düzeyinde olan Milliyet okuyucusunun zincirini kırıp, daha geniş kesimlere yayılmaktır. Bu kesimi en başta, ev kadınları oluşturmaktaydı. Aynı bir ek olarak vermemizdeki amaç ise Milliyet Gazetesinin kendisine özgü çizgisini sulandırmamak istememizdir".

Tercüman bugün gazete içinde bir sayfa boyutunda ansiklopedi eki vermektedir. Tercüman Ankara bürosu yetkililerinden alınan bilgiye göre, yakında yeni bir ek verilmesi düşünülmektedir.

CUMHURİYET EK VERMİYOR

Cumhuriyet ise beş büyükler içinde ek vermeyen tek gazetedir. Bir süre önce 12 sayı verdikleri aylık "Cumhuriyet Dergi"nin yayını, 1979 yılında kağıda gelen % 400'lük zamdan sonra kesen Cumhuriyet, sayfa sayısını da 12'den 10'a düşürmek zorunda kalmıştır. Cumhuriyet yetkilileri, kağıt sıkıntısı ve ekonomik zorluklar nedeniyle daha bir süre ek vermeyi düşünmediklerini belirtmişlerdir.

KONUĞUMUZ

Bu ayki konuğumuz, Cumhuriyet Gazetesi çalışanlarından Şükran Ketenci... Ketenci, 16 yıldır inatla, yılmadan muhabirlik savaşımını sürdürüyor. Gazetecilik mesleğinin muhabirlik ve uzmanlaşma olduğu inancıyla. Bu nedenle de, gazetemizin konuğu.

Ketenci, İ.Ü. İktisat Fakültesine bağlı Gazetecilik Enstitüsü'nde okuduğu 1964 yılında "Ekspres" gazetesine girerek, gazetecilik yaşamına başladı. İki yıl sonra, hocası Ecvet Güresin'in de yardımıyla Cumhuriyet gazetesine geçti. 1971-1972 yılları arasında, tasfiye edilen bir kadro ile birlikte Cumhuriyet'ten çıkarıldı. Bir yıl sonra aynı kadro geri alınınca, yeniden bu gazeteye döndü. Bu bir yıl içinde İnşaat Mühendisleri Odası'nın yayın organı Teknik-Güç gazetesini çıkaran Ketenci, halen Cumhuriyet gazetesinde çalışmakta. Ketenci, gazeteciliğinin yanı sıra iki dönemdir TGS'de yürütme kurulu üyeliği ve eğitim sekreterliği yapmaktadır.

Şükrü Küçükşahin — Onaltı yıllık gazeteci olarak bu mesleğin olumlu ya da olumsuz gördüğünüz yanları nelerdir?

Şükran Ketenci — Gazeteciyi, mesleği haber alan insan olarak düşünürsek ve Türkiye'de gazeteciliğin olumsuz yanları nelerdir dersek, soruna bunların nedenlerinin neler olduğu biçiminde yaklaşmak gerekir. Gazeteciliğin olumsuz yanları ben- co, arz-talep çelişkisidir. İnsanlar, kendi düşüncelerini yaymak niyetindeyse, bunun en etkili ve en başarılı yolunun basın olduğu bilincine varırlar. Diğer yanı da kitle haberleşme araçlarının modernleşmesidir. Radyo-TV, gazeteciyi çok popüler, sempatik kişi olarak tanıtıyor. İnsanlar bu nedenlerle mesleğe ilgi gösteriyorlar. Ama Türkiye'de, gazete sayısının artmasına rağmen, tiraj artmadığı için, gazeteciyi gereksinime fazla olmuyor.

Gazetelerin gazeteciyi kullanabilme sorunu da var. Gazetelerin satma nedenine baktığımızda, insanların, habere bakarak tercih yapmadıklarını görürüz. Gazete ya çok renkli olduğundan, ya lotaryasından ya da fotoromanından, fikriyle, fıkra yazısıyla satıyor.

İYİ GAZETECİ YETİŞMİYOR

Bundan dolayı, gazetelerin ana çıkış nedeni haber olduğu halde işveren, haberi veren gazeteciyi fazla önemsemiyor. Niteliği açısından da, gazetecinin fazla önemi yok. Bir gazetenin merkez haber alma servisinde, yıllık ve diğer izinleri çıkarırsak günde toplam beş-altı kişi çalışmakta. Böyle olunca da gazetecinin iyi bir gazeteci olması, uzmanlaşması ortadan kalkıyor, iyi gazeteci aranmıyor ve meslek de bunu zorlamıyor.

— Neden sömürünün en çok olduğu sanayi dalı basındır?

— Türkiye'de basın mesleğine başlama, gazeteci olma sorunları var. Gerçekten, basın işverenin nitelikli gazeteciyi gerek duymaması, buna karşılık gazeteci olmak isteyen insanların sayısının çok fazla olması, çalışanların sömürüsü denen olayı kendiliğinden yaratıyor.

— Özellikle genç gazeteciler için...

— Gazeteci çukluğu ve işverenin gazetesini başka türlü de satabilmesi insan unsuruna verilen önemi ortadan kaldırıyor. Bu da muhabirleri kolay ve ucuza kullanmak demektir. İşte sömürü bu noktada başlıyor. Başka mesleklerde hemen hemen kalmamış olan stajyerlik, kadrosuz çalıştırma basınımda hala geçerli.

— Bu basına yeni giren kişide güvensizlik ya da soğuma yaratıyor.

— Evet... Gelecek güvencesinin hiç olmayışı meslekten soğumayı, çekilmeyi getiriyor. Ya tümüyle mesleği terk ediyorlar ya da bu mesleğin, yanlış gelişmiş yargıları içinde meslekte ilerleyebilmek için gösterilmiş olan yolları; istihbarat şefliği, Yazı İşleri Müdürlüğü, Sekreterlik gibi alanlara geçmek istiyorlar. Böylece de, uzmanlaşmanın gerekliliği az kişi tarafından kavranıyor ve gazetecilikte uzmanlaşma çok az kişinin yapabileceği bir iş haline geliyor.

Meslekte kadrolu gazeteci olmak da çözüm olmuyor. Çünkü kadrolu olan için de süreklilik yok. Meslek zaten objektif değil, subjektif. Bir işveren için, bir dönemde, o günün Türkiye'sinin politik ortamında geçerli olan, değerli sayılan bir gazeteci, ya da gazeteciler kümesi, herhangi bir nedenle işverenin yargısını değiştirebilmekte. Yahut ortam, habercilik yapısındaki bir hava değişikliği, meslekteki rekabet sadece bir kişinin değil, bir kadronun dahi aniden işini yitirmesiyle sonuçlanabilir. Kulabillerne baktığımızda ise, çok fazla işyeri değiştirdiğini, çok sık işsiz dönemler yaşadığını görüyoruz, hep aynı gazetede kalsa bile...

ACIMASIZ BİR REKABET VAR

— Basındaki sömürünün kalkması için, şu anlayışın kalkması gerekli sanırım: "Ben de gazeteciliğe başladığımda şu kadar ücret alıyordum sonra arttı. Bu mesleğin kuralı bu".

— Çok önemli bir nokta. Gazeteci çok zor koşullardan geçerek bir yerlerde kalabildiği için, o

16 YILLIK MUHABİR

Şükran Ketenci "önemli olan gazetecilikte uzmanlaşmak"

yeri yitirmeme kaygısı ve çabası içerisinde olur. Şunu çok iyi biliyor ya da bilinç altına yerleştiriyor. Gelen her yeni insan, belli iş alanlarının paylaşılması anlamına geliyor ve yeni gelen insan daha başarılı olabilir. İnsanlar arası rekabet ve bilinç altı kendini koruma içgüdüsü her yeni gelene karşı, kişi çok iyi niyetli olsa bile, bilinç altı bir tepki olayı ortaya çıkıyor. Acımasız bir rekabet ortaya çıkıyor. Gazeteci çok şeylere katlanmak zorundadır, anlayışı ile karşılaşıyoruz ve doğal olarak, "ben katlandım, o da katlanacak" mantığı ortaya çıkıyor.

GAZETECİLİKTE TEMEL UNSUR MUHABİRLİKTİR

— Muhabirlik yanı ağır basan bir gazeteci olarak muhabirliği nasıl değerlendiriyorsunuz?

Gazeteciliğin temel unsuru muhabirlik olmalıdır. Çünkü gazete, (Radyo-TV) haber aracıdır. Haberi yazan kişi gazetede ana unsur olmalıdır. Ama bunun Türkiye'de fazla işlevi yok. Yalnız, ne kadar önemsenmese de gazetecilikte ana unsur habercilik olduğu için, yer kötüye gittiğinde sorumlu gazetecidir. Düşen tirajın, atlanan haberin sorumlusu onlardır. Ama onlara verilen şey çok azdır. Oysa, Türkiye'de haber unsuruna fazla önem verilmez. Yeni gelen gazeteci için de bu durum geçerli. Yeni gelene mesleği öğretmek için, hiçbir çaba gösterilmez. Yeni gelen kendi çabasıyla, ya da, özel dostluklar sayesinde birşeyler öğrenirse, ne ala. Hiçbir şey gösterilmediği için yıllar geçer, gazeteci, niteliksel bir gelişme gösteremez. Gerçi yeni gelenlerde kültür bakımından önemli bir fark

var. Basına nitelikli elemanların gelmesi, işlerin ne kadar değişebileceğini göstermiştir. Şöyle ki: Dil, İktisat, hukuk... bilen insanların daha iyi gazetecilik yapabileceği görülmüştür. Bundan sonra nitelikli eleman aranmaya başlandı. Tabii yabancı dil bilmek, iktisat ve hukuk bilmek, iyi bir gazeteci olmak için yeterli, demiyorum. Bu bilgileri habercilikte kullanmayı bilmek gerek. Bu da pratikte olabilecek bir şeydir. Sistemleşmemiş stajyerlik sorunu bu niteliklere sahip pek çok insanın Babıali'den bir kaç ay ya da yılda ayrılmasına yol açmıştır.

GAZETECİ MERKEZE, BÜROYA DÖNDÜ

— Gelişen kitle haberleşme araçları ile birlikte, haber toplamakta kolaylıklar oldu. Olay yerine gitmekten, telefonla ya da telexin başına geçerek haber almak olanaklı. Bu durumda gazetecinin özellikleri neler olmalıdır?

— Telefonla gazetecilik alanında, daha fazla uzmanlaşmayı gerekli kılan bir olaydır. Telefonla tanımadığınız birine soru sorduğunuz zaman o insandan cevap alacağınız konuyu çok iyi bilmeniz ve kesinlikle doğru bir yere telefon açmanız gerekli ki, verilen cevaptan haber çıkınsın. Daha da önemlisi, telefonla cevap verenin daha önceden sizi tanıması gerekli. Telefonla verebileceği haberin ne kadarının işe yarayacağını ölçebilecek kapasitede olmak gerek. Yani telefonla gaze-

tecilik, uzmanlaşmadan sonra yapılabilecek bir gazeteciliktir.

Bir olay daha var tabii. Gazetecilik, günlük olayların izlenmesi olmaktan çıkmışsa yani bir duruşmayı, öğrenci olayını, parlamentoyu izlemekten çıkmışsa, yine de bu konularla ilgili haber yapılacağına göre, haberin ne olacağını keşfetme ve yaratma yeteneğini geliştirmek gerekli. Mesleği öğrenmek ya da öğrenmemek burada önem kazanıyor. Çünkü üniversitede ki gösteriyi belli bir kültürü olan herkes izleyip, herkes haberini yazabilir. Ama üniversitede gösteri yokken eğitim sorunlarını bilip çıkarmak gazeteciliği öğrenmektir.

İYİ GAZETECİLİĞİN ÖZÜ UZMANLAŞMADIR.

— Bu basında uzmanlaşma ile bağlantılı sanırım.

— Tabii uzmanlaşmayı zorunluşturan birşey. Olayların azaldığı dönemlerde rutinleşme başlar, haber başlıkları tüm gazetelerde birbirine benzer. Bu arada bazı gazetelerde güzel işlenmiş tek tek konular görülür. İşte orada iyi habercilik ve gazetecilik ağır basmıştır. İyi habercilikle, iyi gazeteciliğin özü uzmanlaşmadır. Ama bu Türkiye'de bir lütf olmuştur. Çünkü Türkiye'de gazetecinin kamuoyu yaratma işlevinin iyi işlenmesini isteyecek, bunun sorumluluğunu duyacak otorite yok.

PAHALI TEKNOLOJİ KULLANILIYOR.

Herşeyden önce Türkiye'de çarpık bir gelişme var. Basında çok pahalı teknoloji kullanılıyor. En ileri teknolojinin kullanıldığı beş ülkeden biriyiz. Ama sanayimiz bu kadar gelişmiş değil ve gazete okuyucusu oranı düşük. Üstelik teknoloji ithalata dayanmakta; böyle olunca gazete kendini finanse edemiyor, başka şeylerle kâr eden bir yapı kazanıyor. İlan ve diğer yan şeyler ön plana çıkıyor.

— Basının tarafsızlığı da zedeleniyor.

— Herşey zedeleniyor. Basın mesleğinin doğru sürdürülmesi, doğru işler yapılması... herşey zedeleniyor. Bütün kapitalist ülkelerde gazeteler kâr amacıyla çıkıyor, aynı kuralları geçerli. Ama orada gazetelerin tirajı yüksek ve maliyeti Türkiye'dekine göre daha düşük. Okurun istemleri ve kâr unsuru daha iyi gazeteci yetiştirmesini gerektiriyor. Sonuç olarak haberciliğin daha kaliteli, mesleğin daha iyi yapıldığı bir gazetecilik ortaya çıkıyor.

Bizde eğer bir yer boşsa, o alan yeni gelen bir elemana verilir. Mesleğin hiç bir kuralını öğrenmeden üç gün sonra gazetede yazısını gören bu kişi mesleği öğrendiğini sanıyor. Ama bu ona iyilik gibi görünse de aslında onu mahvetmektedir. Mesleği öğrenmediği için üç gün sonra gelecek yeni bir kişi onun yerini alabilir.

Batıda uzmanlaşmış kadrolar var. Yeni gelenler usta-çırak mekanizması içinde mesleği öğrenir. Küçük işlerden başlanarak büyük işlere doğru gidilir.

— Türkiye'de 1960 yılından sonra fikir basınına yönelmeyi değerlendirir misiniz?

— 1960'tan sonra olması rastlantı değil. Çünkü Türkiye'de fikrin toplum düzeyinde tartışılması, demokrasinin yerleşmesi 1960 sonrası gerçekleşen bir olaydır.

1960 Anayasası ile açılan kapılar, sorunlarla kitleler arasında bağ kurulmasına neden olmuştur. Bunda öğrenci kuruluşları dahil tüm meslek kuruluşlarının, siyasi partilerin katkıları büyük olmuştur. Özellikle gerçek anlamda varolmaya başlayan sendikaların toplumsal işlevlerinin ortaya çıkması bir anlamda fikir basınıni oluşturmuştur.

— Son olarak bayan gazeteci olmanın güçlüklerini ve kolaylıklarını belirtirmisiniz?

— Aslında yukarıda söylediğim tüm sorunlar bizim için de geçerli. Yalnız kadınların giremedikleri yerler ya da girmekte güçlük çektikleri yerler var.

